

KIVONAT

Cserkút Község Önkormányzata 2019. szeptember 30.-án megtartott képviselő-testületi ülésének jegyzőkönyvéből

103/2019. (IX. 30.) számú határozat Cserkút község településrendezési eszközeinek felülvizsgálatához készített környezeti értékelés elfogadásáról

- 1) A Képviselő-testület az állami főépítési hatáskörében eljáró Baranya Megyei Kormányhivatal - a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési eszközökről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 40.§ (2) a) szerinti – végső szakmai véleményét figyelembe véve úgy dönt, hogy az 1. melléklet szerinti környezeti értékelést változtatás nélkül elfogadja.
- 2) A Képviselő-testület felkéri a község polgármesterét, hogy az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005.(I.11.) Korm. rendelet 11.§ a) pontja szerint biztosítsa az elfogadott környezeti értékeléshez való nyilvános hozzáférést.

1. melléklet: Környezeti értékelés

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

K.m.f.

Hagenthurn József sk.

polgármester

dr. Jocksov Annamária sk.

jegyző

Kivonat hitelül:

Kővágószőlős, 2019. 10. 09.

dr. Jocksov Annamária
jegyző

1. MELLÉKLET CSERKÚT KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
103/2019.(IX.30.) SZÁMÚ HATÁROZATÁHOZ

CSERKÚT KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATA
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

2-KÉ/2019.

2019. SZEPTEMBER

CSERKÚT KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATA
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

SZAKÉRTŐ:

Lovasi Katalin
SZKV-vf/02-0675, SZKV-hu/02-0675
SZVV-3.1-02-0675

2-KÉ/2019.

2019. SZEPTEMBER

CSERKÚT KÖZSÉG

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATA

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK FOLYAMATA

1.1. Előzmények

Kokas és Társa Tervező Kft., Pap Zsuzsa településtervező állítja össze Cserkút Község településrendezési eszközeinek 2019. évi felülvizsgálatához szükséges egyeztetési dokumentációt a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 2012. évi Kormányrendelet) szerint.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet és a többször módosított, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” esetén minden esetben környezeti vizsgálat készítése szükséges.

A 2012. évi Kormányrendelet követelményei szerint a településfejlesztési koncepció összeállításához elkészült a helyzetfeltáró és elemző munkarész, amely a jelenlegi stratégiai környezeti értékelési dokumentációnak a részét képezi.

A környezeti értékelés elkészítése a tervezési folyamat szerves részét képezi.

1.2. A környezetalakítási, környezetvédelmi munkarész módszertana

Az általános követelmények figyelembevételével a tervezési feladat sajátosságait szem előtt tartva a vizsgálat általános szempontjait a következők szerint rögzíthető.

- A helyzetfeltárás keretében történik a környezeti alapállapot és a jellemző környezetterhelések vizsgálata a hatályos előírások, követelmények tükrében.
- A vizsgálatok során megállapításra kerül a településrendezés eszközeivel való elvárt intézkedések köre és egyéb környezetvédelmet érintő javaslatok.

- A tervezési folyamat követi a 2012. évi Kormányrendelet szerinti helyzetelemzés és a helyzetértékelés az 1997. évi LXXVIII. törvényben meghatározott településrendezési tervezési folyamatot.
- A környezeti értékelés során az államigazgatási szervek az érintett lakosság, és a szervezetek módosíthatják, javíthatják a terv minőségét, melyet a szakági tervezők integrálnak az egyes dokumentumokba. Ezért szükséges az államigazgatási szervek érdemi véleményének a megismerése.
- Az egyeztetési folyamatban esetleg bekövetkező véleményeltéréseket egyeztető tárgyalás során – kompromisszumra törekedve – kell tisztázni.
- A tervet készítő önkormányzat, illetve a tervező az eltérő vélemények fenntartása esetén indokolni köteles döntését.
- A környezeti értékelés készítésénél az önkormányzat meglévő és környezetvédelmet érintő, terület-felhasználásra hatással bíró tervei, statisztikai és környezetterheléssel összefüggő adatok, helyszíni ellenőrző vizsgálatok tapasztalatai, az államigazgatási szervek és közüzemi szervek előzetes adatszolgáltatásai, véleményei vehetők figyelembe.
- A tervkészítésre, rendelkezésre álló időszak nem teszi lehetővé kutatások, ciklusok monitorizálását, így ezek bizonytalanságával készíthetők el a településrendezési eszközök.

1.3. A környezetalakítási, környezetvédelmi munkarész tematikája

A településfejlesztési koncepció és a településrendezési terv módosításának készítői a jogszabályi követelményeknek, a megfelelő megrendelői akarrattal egyezően készítették el a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészt, a terv dokumentálásakor, szerkesztésekor figyelembe vették a környezeti értékelés általános követelményeit.

A környezeti értékelés általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete tartalmazza, amely a 2012. évi Kormányrendelet 2. sz. melléklete figyelembevételével alkalmazható a településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök módosításának kidolgozása során.

A településfejlesztési koncepció, illetve a településszerkezeti és szabályozási tervek, valamint a helyi építési szabályok módosításának készítésével szemben támasztott követelmények figyelembevételével, a fent rögzített általános módszertan alapján a környezeti értékelés részletes tematikája a következők szerint rögzíthető.

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata
Előzmények, módszertan, tematika tartalma, a településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódása, a kidolgozás egyéb szempontjai.
2. A településrendezési tervek célja és tartalma
A településfejlesztési elképzelések és tervek rövid ismertetése, a településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal.
3. A környezeti hatások értékelése, helyzetfeltárás, helyzetelemzés
 - 3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok

- 3.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok.
- A talaj és a vizek védelme
 - A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, a talaj- és vízvédelmi követelmények.
 - A levegőminőség védelme
 - A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények.
 - Hulladékgazdálkodás
 - A jelenlegi helyzet elemzése, helyzetértékelése, a hulladékgazdálkodással szemben támasztott követelmények.
 - Zaj elleni védelem
 - A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, környezeti zajvédelmi követelmények.
 - Táj- és természetvédelem
 - A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, környezeti zajvédelmi követelmények.
 - Épített környezet és kulturális örökség védelme
 - A jelenlegi állapot elemzése, épített környezet védelmével kapcsolatos követelmények.
4. A településrendezési tervek alkalmazása esetén várható környezetet érő hatások
- 4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel
 - 4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése, helyzetértékelés és alátámasztó javaslat
 - A talaj és vizek védelme
 - A levegőminőség védelme
 - Hulladékgazdálkodás
 - Zaj elleni védelem
 - Természetvédelem
 - Épített környezet és kulturális örökség
5. Javaslat a településrendezési tervekhez kapcsolódó önkormányzati intézkedésekre, monitorizálására.
6. Összefoglalás

1.4. A környezeti vizsgálat településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódása

A vizsgálaton alapuló környezeti értékelés mind a településfejlesztési koncepció, mind a településrendezési eszközök módosításának megalapozó, elhagyhatatlan tervrészlete és kiemelt szerepkörű a környezetkímélő építések helyi rendjének, szabályozásainak kialakításában.

A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok, és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

Településszerkezeti terv az a településrendezési terv, amely meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.

Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a környezeti értékelés a településrendezési eszközök megalapozója, az eredmények szervesen beépülnek és meghatározói a településrendezési terveknek, illetve a helyi építési szabályzatoknak.

1.5. A kidolgozás egyéb szempontjai

A környezeti értékelés készítésekor, a környezetalakítási munkarész kidolgozásakor feltétlen figyelembe kell venni a tervek érvényességének időkorlátait is, valamint a magasabb szintű tervek (országos, megyei) hatályos követelményrendszerét.

A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról, vagy új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A megváltozott országos és megyei területrendezési tervek is indukálják a felülvizsgálat elvégzését.

A helyi építési szabályzatnak és a szabályozási tervnek a jóváhagyott településszerkezeti tervvel összhangban kell lennie, eltérés szükségessége esetén a településszerkezeti tervet előzetesen módosítani kell.

A követelményeknek megfelelően tehát a környezeti értékelést is tízéves időintervallumra szükséges meghatározni, melynek jelenleg hat év felett a környezetvédelmi tervi ellátottságok hiányában gyengeségek várhatók.

Különös figyelmet érdemel az Országos Területrendezési Terv (OTRT) figyelembevétele.

Az OTRT-hez készített stratégiai környezeti értékelés község és térsége infrastruktúra hálózat tervei, kialakítását meghatározta, így ezekhez kell alkalmazkodni a településrendezési eszközök készítése során.

2. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEK CÉLJA ÉS TARTALMA

2.1. A településfejlesztési célok, elképzelések

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új terület-felhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés, pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Bogág Község településfejlesztési koncepciója és településrendezési eszközei 2018. évi módosítása környezetalakítási és környezetvédelmi vizsgálatának a fő célja – a tervezési folyamat szerves részeként – az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a rendezési terv és így a terület fejlesztése környezetbarát legyen.

A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen megvalósítható létesítmények és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, fejlesztése révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni védelemmel kell megvalósítani.

2.2. A település közigazgatási területén kialakult, illetve tervezett terület-felhasználásának ismertetése

Cserkút Község településrendezési eszközei 2019. évi felülvizsgálatának keretei:

Beépítésre szánt területek

Lakóterületek

A település jelenlegi lakóterületei az OTÉK szerinti „falusias lakóterület” terület-felhasználási kategóriába sorolhatók.

Területi fejlesztések

A jelenleg beépítetlen területek foghíj-jellegűek, a település belterületén találhatók az alábbiak szerint:

- Önkormányzati beruházásban az Új utca déli szakaszán – 8 db építési telek
- Magánberuházásban az Alkotmány utca nyugati végén – kb. 8 db építési telek
- Magánberuházásban a belterület keleti szélén – kb. 8 építési telek
- A település belterületén elszórtan – kb. 12 építési telek

Vegyes területek

A település vegyes területei (a rk. templom, valamint a kultúrház és a kis élelmiszerbolt az Alkotmány – Petőfi - Zrínyi utcák kereszteződésében) az OTÉK szerinti „intézmény terület” területfelhasználási kategóriába sorolhatók.

Területi fejlesztések

Az Új utca déli szakaszán tervezett lakóterület nyugati lezárásaként, később meghatározandó intézményi funkcióval – kb. 1,2 ha

Gazdasági területek

A település gazdasági területei az OTÉK szerinti „kereskedelmi szolgáltató terület” és „ipari terület” terület-felhasználási kategóriába sorolhatók.

Területi fejlesztések

Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület

- A 6-os út északi oldalán, a Batvölgyi úttól nyugatra fekvő terület

A megengedett legnagyobb beépítési sűrűség 0,6.

Egyéb ipari terület

- A 6-os út és a vasút közti terület
- A Pannova Ipari Park Cserkút közigazgatási területére átnyúló része – megközelítés Kővágószőlős felől

Különleges területek

Temető

A temető területe megtartandó, kisebb bővítés szükséges dél felé.

Területi fejlesztés

Különleges terület hulladékudvar céljára

A falu nyugati szélén, az Alkotmány utca felől kiépítendő út mellett, védelmi rendeltetésű erdővel körülvéve – 1500 m²

út déli oldalán működő húsüzem, és az ettől délre található major.

Beépítésre nem szánt területek

Közlekedési és közmű területek

Kötőpályás közlekedési területek

- 40. jelű, Budapest – Pécs országos törzshálózati vasúti pálya

Közúti közlekedési területek

A települést a 6. számú főút és az 66136. számú bekötő út érinti. A település közlekedését a helyi gyűjtő utak, a külterületi egyéb utak és a kiszolgáló utak biztosítják. A gyalogos közlekedés számára is rendelkezésre áll lehatárolt út.

Zöldterületek

A település zöldterületei közparkok és közkertek.

Kialakult, megőrzendő közkertek

- Mária-kert a horgásztó és a Rákóczi Ferenc utca között, a 0126/5 hrsz.-ú út keleti oldalán
- A horgásztó közvetlen környezete
- Árpád köz keleti oldalán lévő közkert

Jelentősebb egyéb zöldfelületek

- Út-menti zöldfelület játszótérrel az Alkotmány utca déli oldalán a Cser-kút és a Rákóczi Ferenc utca közötti szakaszon

Területi fejlesztések

Közpark kialakítása a horgásztó és a lakóterület között rekreációs funkciókkal, ligetes fásítással – kb. 5 ha.

Erdőterületek

Az erdők területi aránya a domborzati viszonyok következtében igen jelentős. A lakóterületet övező szőlőktől északra és keletre az erdő, mint tájhasználat egyöntetűnek mondható. További nagykiterjedésű erdő borítja a lakóterület és a 6-os út menti kertterület közti sáv egy részét, valamint a vasúttól délre elterülő, mélyebb fekvésű terület nyugati részét. A kialakult erdőterületek gazdasági, illetve védelmi (védett) rendeltetésűek, jelentős részük kiváló termőhelyi adottságú. A kialakult erdők távlatban is megőrzendők.

Területi fejlesztés nem tervezett.

Mezőgazdasági területek

Kertes mezőgazdasági terület

A település kertes mezőgazdasági területei két nagyobb, jól elkülönülő tömböt alkotnak. Az északi tömb (Dulimán-dűlő és Felső-hegy) a belterülethez észak és kelet felől közvetlenül kapcsolódik. A déli tömb (Szikúti-dűlő, Rádás és Kis Má) a 6-os út északi oldalán terül el. A 2017. évi kedvezményes lehetőséget kihasználva sok földrészletet kivettek a zártkerti művelés alól, de továbbra is jelentős a szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú földrészletek aránya. Mindkét tömb része a Pécsi-borvidéknek, a szőlő termőhelyi kataszter szerinti I. osztályú, szőlőtermesztésre kiválóan alkalmas terület. Mindkét területen megnövekedett az életvitel-szerűen ott lakók száma, nő az igény a lakóépület építésre.

Fejlesztési célok

- A kertes, szőlő és gyümölcsös területhasználatokat javasolt fenntartani, előregedés esetén a gyümölcsfák újra telepítésére kell törekedni.
- A megnövekedett lakóház építési igényt szabályozási elemekkel kell kezelni.

Általános mezőgazdasági terület

A domborzati adottságok következtében a település területére inkább az erdőgazdaság dominanciája jellemző. **Szántóföldek** mindössze két nagyobb tömbben, a 6-os úttól északra, illetve a vasúttól délre helyezkednek el.

A **rét- és legelőterületek** helyét, kiterjedését is elsődlegesen a domborzati, illetve a talajvíz viszonyok határozzák meg. A falut övező északi, hegylábi területeken erdőkkel övezett legelőket, míg a vasúttól délre lévő vizenyősebb területeken réteket találunk. A falutól délre elterülő legelő a „Nyugat-Mecsek” Tájvédelmi Körzethez, egyben a Natura 2000 hálózathoz, a vasúttól délre fekvő rétek a „Pécsi-sík” kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területhez tartoznak.

Fejlesztési cél

A termőföld védelme érdekében a tájpotenciálnak megfelelő mezőgazdasági tájhasznosítás a jövőben is fenntartandó.

Vízgazdálkodási területek

A közigazgatási terület nevesített vízfolyásai a közigazgatási terület déli részén találhatók. Nagyjából észak-déli irányú vízfolyások a Kajdács-patak és a Cserkúti-árok, amelyek a közigazgatási területet déli szakaszán kelet-nyugati irányban metsző Pécsi-vízbe ömlenek.

A Cserkúti-árok belterületet és külterületet is érintő északi szakasza, valamint a Cserkúttól induló, és a Kővágószőlős közigazgatási területén a Zsid-patakba ömlő árok külterületi szakasza a földnyilvántartásban nem jelenik meg.

Vízgazdálkodási területnek tekintendők a vasúttól délre található vízmű kutak is.

A település területén több forrás is található, amelyek „ex lege” országos védettséget élveznek.

Fejlesztési célok

- Az állandó vízfolyások karbantartását folyamatosan biztosítani kell, fokozott gondot kell fordítani a növényzet eltávolítására□ illetve az árkokban keletkező eróziós károk kijavítására.
- A Cserkúti-árok Zrínyi utca alatti bel- és külterületi szakaszának felmérését és tulajdonjogi rendezését el kell végezni, a műszaki rendezés szükségessége ez alapján tisztázható.
- Ugyancsak megoldandó a Cser-kúttól induló és a Zsid-patakba torkolló árok külterületi szakaszának felmérése és tulajdonjogi rendezése.

Különleges beépítésre nem szánt területek

Mivel az alapterv készítésének idején ilyen terület-felhasználási kategória még nem létezett, a településen jelenleg különleges beépítésre nem szánt területként jelölt terület nem található.

Különleges beépítésre nem szánt területnek tekintendő

- A Batvölgyi út nyugati oldalán található, jelenleg nem üzemelő kőbánya és az ehhez tartozó, Cserkút-l. (kőbánya) – Homokkő védnevű bányatelek.
- A település sportpályája a Rákóczi Ferenc utca déli végén található (0132/8 hrsz.). A terület megtartandó, bővítés nem tervezett.

Különleges terület *teherautó parkoló* céljára a hulladékudvartól északra, azzal közös feltárással – kb. 2000 m²

2.3. A településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés, a település közlekedési struktúrája, a létesítmények parkolási lehetőségei közvetlenül befolyásolják a település és környéke környezeti minőségét.

Az Országos Területrendezési Terv és a Baranya Megyei Területrendezési Terv igen kedvező helyzetbe hozta a települést.

A településkörnyék a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése az országos közúthálózat-fejlesztéssel és a település érdekeivel összhangban, együttesen történhet.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékok) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein. A környezet védelmét is szolgáló fejlesztési program különösen nagy súllyal jelentkezhet a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában.

Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalkozási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint kell elkészíteni a környezetvédelmi programot.

A hivatkozott törvény alapján a települési környezetvédelmi programot a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és az üzemeltetéssel kapcsolatos projektek is.

A környezetvédelmi jogszabályok jelentős módosulása, a feladat- és hatáskörök változása miatt célszerű a program folyamatos aktualizálása, mely szerint időszakonként, de legalább két évente felül kell vizsgálni és a végrehajthatóság érdekében módosítást, kell alkalmazni.

Az Országos Területrendezési Terv (2018. évi CXXXIX. Tv. Második rész - OTRT) övezeti rendszeréhez való illeszkedés alapvető szempont.

A szerkezeti terv, a helyi építési szabályzat és a szabályozási előírások az országos településrendezési és építési követelményekről (OTÉK) szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet szerint készíthető el. Az adottságok és a fejlesztési elképzelések, koncepció minimális mértékben (védősáv csökkentés OTÉK-tól való eltéréssel) igényli a hatályos jogszabályoktól való eltérést az azokban meghatározott szabályoktól eltérően.

A településrendezési terv módosítása során az OTÉK övezeteivel történő egyezőséget a tervező a szerkezeti terv leírása dokumentumban részletezte, összesítette.

3. A KÖRNYEZETI HATÁSOK ÉRTÉKELÉSE

3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok

A rendezési tervek készítése során elsősorban a következő tervek és programok lettek figyelembe véve:

- OTRT (2018. évi CXXXIX. Tv. Második rész)
- Baranya megye Területrendezési Terve (BmTrT)
- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv

3.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett környezethasználatok

A hatályos jogszabályok követelményei szerint a környezetvédelmi szempontokat a területrendezés során érvényre kell juttatni.

A területfejlesztés, területrendezés környezetvédelemmel kapcsolatos igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő települési környezet jelenlegi állapotának értékelése, a jellemző környezetterhelések elemzése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismertetése.

3.2.1. A talaj- és a vizek védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

Talaj, földtan

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira.

A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

Cserkút igazgatási területe – a településre és környezetére jellemző felszíni formák értékelése alapján – Magyarország tájai között teljesen önálló nagytájként elkülönített – kisebb hegységeket is magába foglaló – Dunántúli-dombsághoz tartozik. A nagytájon belül elkülönített középtájak közül a település igazgatási területe a már korábban elfogadott földrajzi meghatározásként használt Mecsek-Tolnai dombvidék középtájhoz tartozó. A különböző abszolút magasságok és eltérő morfológiai jellemzők alapján a középtájat az önállóbb sajátosságú területrészekhez alkalmazkodva is megbontják. Így a középtáj részleteit alkotó kistájak közül a Mecsek-hegység nevezetű részlethez került besorolásra a település.

A település igazgatási területének jelentős hányada a Mecsek-hegységhez tartozónak tekinthető. A hegység felszíni vízválasztójától délre induló lejtőn több mint 500 m-es szintkülönbséggel a Pécsi-víz környezetéig terjeszkedően található a település. Ennek teljesen megfelelő, hogy a lejtőirány csak kis területrészekre vonatkozóan módosul. A belterület az abszolút szintek alapján a lejtős terület rész alsó harmadban alakult ki, ahol – a hegyszerszerkezeti elemek valamint a későbbi lepusztítási folyamatok közös eredményeként – enyhébb hajlású lejtőrészlet alakult ki. A település alatti – felszínhez közeli – földtani felépítést a kiemeltebb helyszíneken szilárd kőzetek, míg az alacsonyabb területrészekben fiatal geológiai korú laza üledékek előfordulása jellemzi. A terepszinten, számos helyen előbukkanó szilárd kőzetek jellemzően a földtörténet idősebb képződményeihez tartozóak, mivel perm és triász időszakban keletkeztek (homokkő, aleurolit, konglomerátum stb.). Területi elterjedésük meghatározó, hiszen a település déli részletében található 6. sz főút környezetéig folyamatosnak ismert elterjedésűk.

Így a számottevő vastagságú laza üledékek valójában csak a település legalacsonyabb részletein találhatók összefüggő elterjedéssel. A felszínt változó vastagsággal fedi a szálkőzetek mállása során keletkezett azon törmelékes sáv, mely többnyire az anyakőzet színét is megőrizte.

A településre jellemző rétegtani viszonyok, valamint a morfológiai jellemzők olyan hegyszerszerkezeti helyzetre utalnak, hogy a település igazgatási területén a morfológiai formák és rétegtani jellemzők alapján csak idős geológiai szerkezet jelenléte mutatható ki.

A földtani kutatások és térképezések eredményei szerint aktívnak tekinthető hegyszerszerkezeti elem nem jelenthet veszélyeztetést az épített környezetre, továbbá a mélység irányából induló földtani veszélyforrást jelentő események és folyamatok kialakulása nem várható.

A település igazgatási területe tektonikai szempontok alapján tehát nyugodtnak minősül, viszont a szálkőzetek feletti takarósáv olyan a laza üledéksorozat, amely az eróziós hatásokra nagyon érzékenyen reagál. Építésföldtani szempontok alapján a településen nem ismert olyan helyszín, ahol kőzettér teherviselő képessége alacsonynak tekinthető.

A változatos geológiai felépítés nagyszámú talajtípus kialakulását eredményezte, de a terület hegyvidéki jellegéből adódóan főként erdőtalajok alakultak ki. A homokkőves területeken savanyú, sekély termőrétegű, gyenge termőképességű, nem podzolos barna erdőtalajok találhatóak. Talajvédelmi szempontból Cserkút külterülete Baranya megye területrendezési tervén vízerózióknak kitett terület.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A földhasználó erózióval veszélyeztetett területen a víz- és szél-erózió (a továbbiakban: erózió) megakadályozása érdekében köteles

a) szántó művelési ágú földrészen

aa) a talajfedettséget szolgáló növényeket termesztetni, és

ab) olyan művelési módot alkalmazni, amely a talaj szerkezetességének megóvásával, a talajtömörödés megakadályozásával, megszüntetésével elősegíti a csapadékvizek talajba jutását, és/vagy

ac) szintvonalas művelést folytatni;

b) ültetvény területen

ba) szintvonalakkal párhuzamos irányú telepítést végezni, vagy

bb) a sorközök fedettségét gyepesítéssel, talajtakarással biztosítani;

c) rét, legelő (gyep) művelési ágú földrészen

ca) fokozott gondot fordítani a talajt kímélő legeltetésre, valamint

cb) ahol a gyep- és rét-területek a talajvédelem követelményeinek nem felel meg, azt felújítással helyreállítani.

Amennyiben az előző felsorolásban írt kötelezettségek teljesítése sem alkalmas az erózió megakadályozására, úgy a földhasználó köteles

a) a művelési ágot megváltoztatni, vagy

b) gyep-, cserje- és erdősávot létesíteni, vagy

c) talajvédelmi műszaki beavatkozásokat, valamint létesítményeket alkalmazni.

Az erózió elleni védelmet nyújtó terepalakulatokat, gyep-, cserje- és erdősávokat meg kell őrizni.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Baranya Megyei Kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Szervezetének engedélye szükséges. A földhasználó erózióval veszélyeztetett területen a víz- és szél-erózió (a továbbiakban: erózió) megakadályozása érdekében köteles

a) szántó művelési ágú földrészleten

aa) a talajfedettséget szolgáló növényeket termesztetni, és

ab) olyan művelési módot alkalmazni, amely a talaj szerkezetességének megóvásával, a talajtömörödés megakadályozásával, megszüntetésével elősegíti a csapadékvizek talajba jutását, és/vagy

ac) szintvonalas művelést folytatni;

b) ültetvény területen

ba) szintvonalakkal párhuzamos irányú telepítést végezni, vagy

bb) a sorközök fedettségét gyepesítéssel, talajtakarással biztosítani;

c) rét, legelő (gyep) művelési ágú földrészleten

ca) fokozott gondot fordítani a talajt kímélő legeltetésre, valamint

cb) ahol a gyep- és legelő-terület a talajvédelem követelményeinek nem felel meg, azt felújítással helyreállítani.

Amennyiben az előző felsorolásban írt kötelezettségek teljesítése sem alkalmas az erózió megakadályozására, úgy a földhasználó köteles

a) a művelési ágot megváltoztatni, vagy

b) gyep-, cserje- és erdősávot létesíteni, vagy

c) talajvédelmi műszaki beavatkozásokat, valamint létesítményeket alkalmazni.

Az erózió elleni védelmet nyújtó terepalakulatokat, gyep-, cserje- és erdősávokat meg kell őrizni.

A felszín alatti vizeket a jelenleg még művelésben tartott területeken mezőgazdasági eredetű terhelések érik. Mezőgazdasággal összefüggésben meghatározó az erdőgazdálkodás és szántóföldi növénytermesztés.

A nitrát-érzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről szóló 43/2013.(V.29.) VM rendelet 1. melléklete szerint Cserkút nitrát-érzékeny területű település. A talajerő-utánpótlásnál így is figyelembe kell venni a település adottságait.

A település nitrát-érzékeny területű, így be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet előírásait és az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

Cserkút település igazgatási területén a 0139, 0140/3, 0140/6, 140/7, 1291/1, 1292, 1294, 1295 és 1296 helyrajzi számú földrészleteket érintően – PBK/2955/1988/4. sz. határozattal – került megállapításra a „Cserkút I. – Homokkő” védnevű bányatelek. A bányatelek jogosítottja a Dráva Kavics és Beton Kft. (8800 Nagykanizsa, Kemping u. 10.).

A Bányafelügyelet nyilvántartása szerint szénhidrogén bányászati létesítmény és szénhidrogén szállítóvezeték nem található, továbbá megállapították, hogy a MOL termékvezeték helyzete és a védőtávolsága a hatályos településrendezési eszközökben szerepel.

A település az Országos Felszínmozgásos Kataszterben és a gravitációs tömegmozgásokat összegző nyilvántartásokban nem szerepel Cserkút igazgatási területéhez tartozó helysín.

Felszíni és felszín alatti vizek

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

Cserkút település közigazgatási területén a Pécsi-víz középső felszíni víztest található. A vízfolyás erősen módosított állandó vízfolyás.

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004.(VII.21.) Korm.rendelet „Felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területek besorolása” című 2. számú melléklete, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004.(XII.25.) KvVM rendelet melléklete alapján Cserkút közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából a fokozottan és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek közé tartozik.

Cserkút vízellátása – a Kővágószőlősi hálózaton keresztül - a Tertyogói vízbázisról történik, az átalakított uránbányai ellátórendszeren keresztül. A település területét a 8009-21/2008-9826. iktató- és B. LXXIII/531. vízikönyvi számú határozattal kijelölt, Pécs város és környezetének vízellátását szolgáló Pécs Pellérdi és Tertyogói sérülékeny üzemelő, ivó-, ásvány- és gyógyvíz-hasznosítást szolgáló vízkivételek hidrogeológiai „B” védőövezete érinti. *Cserkút település nyílt karszt területeket nem érint.*

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EÜM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

A Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása szerint az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 3.7. melléklete alapján Cserkút község bel- és külterülete kívül esik az országos vízminőség-védelmi terület övezetén.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010.(IV.29.) Korm.rendelet 2.§ 19. pontja és a VITUKI Nonprofit Kft. által kiadott lista (1991-1995) alapján Cserkút a magas talajvízállású települések közé tartozik.

- Cserkút Község vízellátása a Kővágószőlős, Kővágótöttös, Bakonya, Cserkút kistérségi vízellátó műről történik.
- Vízbázis a Pécs- Törtgyogói vízellátó rendszer.

Cserkút Község a kistérségi rendszer Kővágószőlősi II-es zónájáról kapja az ivóvizet.

Az összekötő vezeték Cserkút Község átfolyós rendszerű magas tárolóját tölti.

A település domborzati adottságai miatt az Új utcában nyomáscsökkentő van beépítve.

A településen kijelölt lakóterületek ellátása a meglévő vízellátó rendszerről biztosítható.

Cserkúthoz tartozik a 6-os számú főközlekedési út alatt lévő ipari terület. A terület vízellátása a 6-os úttal párhuzamosan, a Törtgyogói vízbázis és Pécs Város között kiépített vízellátó gerincvezetésekről kiépített bekötő vezetékről történik.

- Cserkút Község szennyvízelvezetése a Boda, Bakonya, Kővágószőlős, Kővágótöttös kistérségi csatornaműre csatlakozással történik. A településen gravitációs csatornarendszer van kiépítve.

A szennyvízcsatornán a szennyvizek a nyugati irányból érkező többi – a kistérségi rendszerhez tartozó- település szennyvizeivel együtt folynak le a 6-os úttól délre meglévő ipari területen lévő átemelő telepre. Innen a szennyvizet nyomóvezetéken emelik át a Pécs- Pellérdi szennyvíztisztító telepre.

A településen kijelölt lakóterületek szennyvízelvezetése a meglévő csatornahálózatra csatlakozással megoldható, a rendszer a szükséges kapacitásokkal rendelkezik.

A 6-os számú főközlekedési út alatt lévő ipari területen jelenleg gravitációs csatornahálózat üzemel, a terület délkeleti részén lévő egyedi szennyvíztisztító teleppel. A szennyvíztelep felhagyása van tervbe véve az ipari létesítmények tulajdonosainak közös beruházásában. A tervek szerint a meglévő szennyvíztelep területén egy MOBA rendszerű átemelő épülne, ahonnan a szennyvizet a kistérségi szennyvízelvezető rendszer nyomóvezetékére kötnék rá. A csatlakozási pont a Kajdács patak keleti oldalán, az iparterülettől nyugatra van kijelölve.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Baranya Megyei Kormányhivatal, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a következő esetekben a törvény szerint:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gye-, cserje- és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megóvni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

A nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről szóló 43/2013.(V.29.) VM rendelet 1. melléklete szerint Cserkút nitrátérzékeny területű település.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint Cserkút nitrát-érzékeny területű település, így be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védeleméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól szóló, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet szerint a „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

A 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet 8 § (1)-(3) bekezdései meghatározzák az állattartó telepekre vonatkozó szabályokat és a védőterületek és védősávok nagyságát. Cserkút vonatkozásában be kell tartani, hogy „állattartó telephez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, valamint jogszabály által nem szabályozott, ivóvízkivételt szolgáló felszín alatti vízkivételtől számított 100 méteren belül”.

Az 1955-ben létrehozott Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség bányászati igazgatási első fokú szervei - a bányarendészeti kirendeltségek székhelyén kialakított - kerületi bányaműszaki felügyelőségek voltak. A kerületi bányaműszaki felügyelőségek jogutódai a bányakapitányságok voltak. 2015. április 1-jétől a következők szerint módosult a szervezetrendszer.

Bányafelügyeletként és az állami földtani feladatokat ellátó szervként a Kormány a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálatot (a továbbiakban: MBFSZ), továbbá a Baranya, a Borsod-Abaúj-Zemplén, a Jász-Nagykun-Szolnok, a Pest és a Veszprém Megyei Kormányhivatalt (a továbbiakban: kormányhivatal) jelöli ki. A kormányhivatalok illetékességi területét és székhelyét a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálatról szóló 161/2017. (VI. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 1. melléklete tartalmazza.

A kormányhivatal bányafelügyeleti és állami földtani feladatköreinek gyakorlásával összefüggésben az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 9. § g)-i) pontjában meghatározott, valamint a törvényességi és szakszerűségi ellenőrzési hatásköröket szakmai irányító miniszterként a - bányászati ügyekért felelős - az innovációért és technológiáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) gyakorolja.

A kormányhivatal bányafelügyeleti hatáskörébe tartozó közigazgatási hatósági ügyekkel összefüggésben az Áht. 9. § f) pontjában és kizárólag ezekhez kapcsolódva az Áht. 9. § h) pontjában meghatározott hatásköröket, a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság feladatait az MBFSZ gyakorolja.

A bányafelügyelet hatáskörébe tartozó hatósági ügyekben - a 4. § (2) bekezdésében, az 5., 6. és a 10. §-ban foglalt kivétellel - első fokon a kormányhivatal jár el. Az MBFSZ bányafelügyeleti és állami földtani feladatokat ellátó szervként hatósági ügyekben országos illetékességgel jár el. Döntése kizárólag közigazgatási perben támadható meg. Több kormányhivatal illetékességi területét érintő, a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó ügy esetben az eljáró kormányhivatalt az MBFSZ elnöke jelöli ki.

A bányafelügyeletként eljáró kormányhivatalok feladat- és hatásköre:

A bányafelügyelet engedélyezi egyebek mellett:

1. nyílt területen az ásványi nyersanyagkutatót,

2. a bányatelek megállapítását követően az ásványvagyon feltárását és kitermelését, valamint a kitermelés szüneteltetését, földgáz tárolására alkalmas földtani szerkezetek kutatását, kiképezését és tárolásra történő hasznosítását, ha ez a környezetet nem veszélyezteti,
3. a cseppfolyós propán-, butángázok és ezek elegyei tartályban vagy palackban történő forgalmazását, a cseppfolyós propán-, bután gázok és ezek elegyei töltő és tároló létesítményeinek, valamint elosztóvezetékeinek létesítését, használatba vételét és elbontását, valamint felhagyását,
4. a geotermikus energia kinyerését és hasznosítását, valamint az ehhez szükséges földalatti és felszíni létesítmények megépítését, ha a tevékenység nem vízjogi engedély köteles,
5. a bányászati hulladék kezelését,
6. a polgári robbantási tevékenységet és a polgári felhasználású robbanóanyag forgalmazását,
7. a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó nyomástartó berendezések és rendszerek engedélyköteles létesítését, javítását, átalakítását, használatbavételét,
8. a földtani kutatást,
9. a vizek kártételei elleni védelem és védekezés célját szolgáló közcélú vízellétesítmények létesítéséhez szükséges ásványi nyersanyag-kinyerő helyek létesítését, üzemeltetését, megszüntetését,
10. az ásványvagyon-gazdálkodási célokat szolgáló, a szénhidrogén kutatása és kitermelése során alkalmazott rétegrepesztést, rétegsavazást, gázbesajtolást, rétegenergia-pótlást, valamint a rétegrepesztési technológia és rétegenergia-pótlás céljából alkalmazott vízbesajtolást,
11. a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 1. § (1) bekezdés a)-m) pontjában meghatározott tevékenységek gyakorlásához szükséges építmények, létesítmények és berendezések, továbbá a cseppfolyós propán-, butángázok és ezek elegyei töltő és tároló létesítményeinek és elosztóvezetékeinek építését, használatbavételét, javítását, átalakítását, bontását és felhagyását, valamint
12. egyes nyomástartó berendezések építését, használatbavételét, javítását, átalakítását,
13. meddőhányók létesítését, hasznosítását és megszüntetését,
14. a robbanóanyagok gyártását - ideértve a robbanóanyag helyszíni kezelését is -, megszerzését, tárolását, felhasználását.

A bányatelket kérelemre, külfejtéses művelésre vonatkozó bányatelek esetében az ingatlantulajdonosoknak a bányatelekkel lefedni tervezett ingatlanok várható igénybevételi ütemtervével és az ingatlanok használati, hasznosítási, illetve rendelkezési jogával kapcsolatos észrevételei figyelembevételével a bányafelügyelet határozatban állapítja meg.

A bányafelügyelet által engedélyezett létesítmény felhagyását, lebontását - ha ahhoz hatósági engedélyre nincs szükség - a munkálatok megkezdése előtt legalább 15 nappal be kell jelenteni a bányafelügyeletnek. A robbantóanyag-raktár felhagyását be kell jelenteni a rendőr-főkapitányságnak is. Ha a bányafelügyelet az említett időtartam alatt intézkedést nem tesz, a felhagyás, lebontás végrehajtható.

A bányafelügyelet védőpillér kijelölésére kötelezi a bányavállalkozót, ha megállapítja, hogy az alkalmazott bányaműveletek védett létesítményt veszélyeztetnek.

A hatósági ellenőrzési és felügyeleti jogkör alapján a bányafelügyelet például:

1. a munkaügyi ellenőrzés során kötelezheti egyebek mellett a foglalkoztatót a szabálytalanság meghatározott időn belüli jövőre nézve történő megszüntetésére, megtilthatja a további foglalkoztatást, szabálysértési eljárást folytathat le és munkaügyi bírságot is kiszabhat.
2. köteles megvizsgálni a súlyos balesetet és a súlyos üzemzavart, ennek során megállapítja a baleset, illetőleg az üzemzavar okát, és megteszi a hasonló esetek megelőzéséhez szükséges intézkedéseket.

A bányafelügyelet azt, aki jogosulatlanul bányászati tevékenységet végez vagy végeztet, bírsággal sújtja, és eltiltja a tevékenység folytatásától, valamint kötelezi a jogosulatlanul kitermelt érték megfizetésére. A bányafelügyelet azt a jogi vagy természetes személyt, amely bányászati hulladékkezelési tevékenységet engedély nélkül vagy engedélytől eltérően végez vagy végeztet, bírsággal sújtja és eltiltja a szabálytalanul végzett tevékenység folytatásától, valamint kötelezi a jogellenes állapot megszüntetésére. Ha a bányavállalkozó a bányászati tevékenységet szabálytalanul gyakorolja, a bányafelügyelet a bányavállalkozót bírsággal sújthatja, a tevékenység folytatását felfüggesztheti, az engedélyt visszavonhatja és elrendelheti az eredeti állapot helyreállítását, vagy, ha ez már nem lehetséges, a tájrendezést, vagy a bányavállalkozó bányászati jogát törölheti, amely esetben a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 26/A. § (6)-(7) bekezdését is alkalmazni kell. Koncesszió esetén a bányafelügyelet a koncessziós szerződés megszüntetését is kezdeményezheti.

A bányafelügyelet által kiadott hatósági engedélyhez kötött gázipari tevékenység (pl. földgáz tárolása, vezetéken történő elosztása, szállítása, tartályban vagy palackban történő forgalmazása) engedély nélküli végzésének következménye szintén bírság és a tevékenység folytatásától való eltiltás lehet.

A bányafelügyelet építésügyi hatósági és építésfelügyeleti hatáskörébe tartozó építményekre, valamint e létesítmények elvi építésének, építésének, ideiglenes használatbavételének, használatbavételének, fennmaradásának, átalakításának, megszüntetésének, továbbá rendeltetésük megváltoztatásának első- és másodfokú engedélyezési eljárásában - az engedély hatályának meghosszabbítása iránti kérelem elbírálásának kivételével -, a Kr. 2. mellékletében meghatározott feltételek esetén a kormányhivatal a Kr. 2. mellékletében meghatározott szakkérdéseket vizsgálja. Az e bekezdés szerinti másodfokú eljárásokban, ha a fellebbezés érinti az elsőfokú eljárásban vizsgált szakkérdést, az MBFSZ a Kr. 2. mellékletében meghatározott szakkérdés vizsgálatára az ott megjelölt hatóságot rendelheti ki szakértőként.

A bányafelügyelet bányászati szakigazgatással kapcsolatos első- és másodfokú engedélyezési eljárásaiban, a Kr. 3. mellékletében meghatározott feltételek esetén a kormányhivatal a Kr. 3. mellékletében meghatározott szakkérdéseket vizsgálja. Az e bekezdés szerinti másodfokú eljárásokban, ha a fellebbezés érinti az elsőfokú eljárásban vizsgált szakkérdést, az MBFSZ a Kr. 3. mellékletében meghatározott szakkérdés vizsgálatára az ott megjelölt hatóságot rendelheti ki szakértőként.

Illetékesség

Bányafelügyeletként és állami földtani feladatokat ellátó szervként eljáró kormányhivatalok megnevezése és illetékességi területe Cserkút vonatkozásában:

Baranya Megyei Kormányhivatal (Baranya, Tolna, Somogy és Zala megye).

A bányászati tevékenység és az ásványvagyon-gazdálkodás követelményeit a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény és a végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet tartalmazza.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki.

A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

Cserkút település nyílt karszt területeket nem érint.

Cserkút vízellátása – a Kővágószőlősi hálózaton keresztül - a Tertyogói vízbázisról történik, az átalakított uránbányai ellátórendszeren keresztül. A település területét a 8009-21/2008-9826. iktató- és B. LXXIII/531. vízikönyvi számú határozattal kijelölt, Pécs város és környezetének vízellátását szolgáló Pécs Pellérdi és Tertyogói sérülékeny üzemelő, ivó-, ásvány- és gyógyvíz-hasznosítást szolgáló vízkivételek hidrogeológiai „B” védőövezete érinti.

A vízbázis védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybevételekor.

	Felszíni és felszín alatti vízbázisok		Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai	
	belső	külső	A	B
	védőövezetek		védőövezetek	
Beépítés, üdülés				
Lakótelep; új percellázás üdülőterület kialakítása	-	-	-	o
Lakó- vagy irodaépület csatornázással	-	x	+	+
Lakóépületek csatornázás nélkül	-	-	x	o
Szennyvízcsatorna átvezetése	-	x	o	o
Szennyvíztisztító telep	-	-	o	+
Házi szennyvíz szikkasztása	-	-	o	o
Települési folyékonyhulladék-lerakó létesítése és üzemeltetése	-	-	-	x
Települési hulladéklerakó (nem veszélyes hulladékok lerakása)	-	-	-	o
Építési hulladék lerakása	-	-	o	+
Temető	-	-	x	+
Házikertek, kiskertművelés	-	-	o	o
Sátorozás, fürdés	-	x	+	+
Sportpálya	-	x	+	+

Ipar				
Erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása	-	-	-	-
Mérgező anyagok előállítása, feldolgozása, tárolása	-	-	-	o
Mérgező anyagokkal nem dolgozó üzemek, megfelelő szennyvízelvezetéssel	-	x	o	+
Ásványolaj és -termékek előállítása, vezetése, feldolgozása, tárolása	-	-	x	o
Veszélyeshulladék-ártalmatlanító	-	-	-	x
Veszélyeshulladék-lerakó	-	-	-	-
Veszélyes hulladék üzemi gyűjtő	-	-	x	o
Élelmiszer-ipari szennyvizek szikkasztása, hulladékaik tárolása	-	-	-	o
Egyéb ipari szennyvízszikkasztás	-	-	-	-
Salak, hamu lerakása	-	-	o	o

Mezőgazdaság				
Erdőtelepítés és művelés vegyszeres kezelés nélkül	-	+	+	+
Növénytermesztés	-	o	o	o
Komposztálótelep	-	-	x	o
Önellátást meghaladó állattartás	-	-	x	o
Legeltetés, háziállattartás	-	o	o	+
Szervestrágyázás	-	o	o	+
Műtrágyázás	-	o	o	o
Hígtrágya és trágyalé kijuttatása termőföldre	-	-	-	o
Hígtrágya- és trágyalé leürítés	-	-	-	-
Szennyvízöntözés	-	-	-	o
Tisztított szennyvízzel való öntözés	-	-	o	+
Növényvédőszer alkalmazása	-	o	o	o
Növényvédőszer-kijuttatás légi úton	-	-	-	o
Növényvédőszer-tárolás és -hulladék-elhelyezés	-	-	-	x
Növényvédőszeres eszközök mosása, hulladékvizek elhelyezése	-	-	-	o
Szerves- és műtrágya raktározása és tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap termőföldön történő elhelyezése	-	-	x	o
Állati hullák elföldelése, döngutak létesítése és működtetése	-	-	-	o
Haltenyésztés, haeletés	-	-	o	o

Közlekedés				
Autópálya, autóút, vízzáróan burkolt csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	o	+
Egyéb út, vízzáróan burkolat csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	+	+
Egyéb út	-	-	x	+
Vasút	-	-	o	+
Gépkocsi parkoló	-	-	o	+
Üzemanyagtöltő-állomás	-	-	x	o
Gépkocsimosó, javítóműhely, sódepónia	-	-	o	+

Egyéb tevékenység				
Bányászat	-	-	x	o
Fúrás, új kút létesítése	-	o	o	o
A fedő- vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység	-	-	o	o

Jelmagyarázat:

- = tilos
- x = új létesítménynél, tevékenységnél tilos, a meglévőnél a környezetvédelmi felülvizsgálat vagy a környezeti hatásvizsgálat eredményétől függően megengedhető
- o = új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetőleg a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető
- + = nincs korlátozva

A település szennyeződéserzékenységi besorolása a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 7. § (4) bekezdésén alapuló 1:100.000-es méretarányú érzékenységi térkép alapján, a felszín alatti vizek állapota szempontjából fokozottan és kiemelten érzékeny terület.

A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos szennyezőanyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízzennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti vízzennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EÜM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsatorna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani. a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízzennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint.

A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt, melynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízlétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatba vételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználatához (üzemeltetési engedély) figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatornázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél stb. kell a szükséges engedélyezéseket lefolytatni a területileg illetékes vízügyi hatóságnál.

A vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendelet szerint kell összeállítani az engedélyezési dokumentációt.

A tervek engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet.

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokat be kell tartani – melyeket a 83/2014. (I. 31.) Korm. rendelet tartalmazza - be kell tartani, valamint az előírásoknak megfelelő védősáv fennmaradását biztosítani kell.

A kizárólag állami tulajdonú vízfolyások, tavak és holtágak mentén a partvonalától számított 6 méterig, a nem az előzőkébe tartozó vizek és közcélú vízellátási-művek partvonalától számított 3 méterig parti sávot kell biztosítani.

Az árvízvédelmi töltések mentesített oldalán levő, az árvízi víznyomás miatt felszínre törő fakadó és szivárgó vizek által veszélyeztetett területen mezőgazdasági használat, hasznosítás csak a tulajdonos, vagy a használó saját felelősségére történhet.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályairól szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik. Különösen fontos a kutak körüli védőterület meg- és fenntartása, amely a vízgazdálkodási övezetek lehatárolásával és szabályozásával biztosított.

Az EU tagországokban, így Magyarországon is be kell tartani az Európai Unió új vízpolitikáját meghatározó 2000/60/EK irányelvet, az úgynevezett „Víz Keretirányelvet”.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait.

Az építési engedélyezési eljárások során az illetékes Kormányhivatal a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A. §-a szerint.

Az előzetes vizsgálati eljárás során a Kormányhivatal dönt, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényell!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

3.2.2. A levegőminőség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

Cserkút közigazgatási területei levegőminőségi állapotát jellemzően a mezőgazdasági és lakossági tevékenység, valamint a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás környezethasználata határozza meg. A lakossági eredetű tevékenységnél különös tekintettel a fűtés jön számításba. Jelentős környezetterhelő hatású, bejelentés köteles légszennyezőanyag-kibocsátó Cserkút Községben nem üzemel.

A tervezett településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök módosításával – figyelembe véve a település lakossági szokásait, tevékenységét is - várhatóan nem romlik a település levegőminőségi állapota.

A község levegőminőségét

- az egyedi fűtések,
- a közlekedés és az
- egyéb gazdasági és kisipari tevékenységek

emissziója határozza meg.

Az **egyedi és lakossági fűtések** energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők.

A területeken való beruházások során energiatakarékos műszaki megoldásokat és környezetkímélő energiahordozókat (földgáz, megújuló) kell alkalmazni az elérhető legjobb technika szintjének megfelelően.

A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a földgázrendszer fenntartását és a megújuló energiahordozók igénybevételét. Az energia árak növekedése miatt jellemzően ismételten a vegyes tüzelés került előtérbe, amely nagyobb porterhelést eredményez.

A település levegőminőségi állapotára a **közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás** is hatást gyakorol.

A közlekedés légszennyezőanyag kibocsátása az út mellett elhelyezkedő területeken észlelhető légszennyezőanyag-terhelés.

A település közigazgatási területét a 6. számú Budapest – Pécs – Barcs I. rendű főút és a 66136. számú bekötő utak érintik.

Külterületen településközi mezőgazdasági utak, mezőgazdasági gyűjtő és feltáró találhatók. Belterületen kiszolgáló és gyalog utak biztosítják a település lakói számára a közlekedés lehetőségét.

Közlekedési eredetű légszennyezés a településen haladó, és a belső közlekedést biztosító út térségében jellemző, amely zömében a helyi lakosság közlekedéséből származik. Jelenleg belterületen nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok jelentősebb zavaró hatása. A település kellően átszellőzött. A 6. számú főút légszennyező-anyag terhelése a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése esetén mérséklődhet.

A légszennyezőanyag-terhelés csökkentése érdekében meg kell oldani az eddig még szilárd burkolattal el nem látott utak por-mentesítését, csapadékos időjárásban a sárfelhordások megszüntetését, az útpadkák rendezését.

Az **egyéb gazdasági és kisipari tevékenységek** során a diffúz jellegű kibocsátások okozhatnak zavaró hatást (por, bűz). A településen jelenleg nem folytatnak jelentős légszennyező hatású tevékenységeket, mely jelentős határérték túllépést eredményezne. Az állattartás volumenének jelentős csökkenésére tekintettel nem tapasztalható jelentős bűzterhelés

A vonatkozó új jogszabályok betartásával, [elsősorban a "jó mezőgazdasági gyakorlat" szabályairól szóló előírások] követésével hosszú távon elkerülhetők a bűzpanaszok.

A levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról.

A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani. A levegőterheltségi szint határértékeit és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011.(I. 14.) VM rendelet tartalmazza.

A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források (pl.: hígtrágya tárolók stb.) vizsgálatára, ellenőrzésére és értékelésére, valamint mindezek üzemeltetőire a 6/2011.(I. 14.) VM rendelet követelményei vonatkoznak.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves

Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az óras átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

A község jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettség paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról, illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV. 19.) KöM rendelettel.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluor tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 310/2008. (XII. 20.) Kormányrendelet követelményeket.

A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

Cserkút közigazgatási területét is érintik a felhagyott uránbányászat üzemi létesítményei, így szükséges a felszámoláskor kiadott követelmények és határértékek betartása.

Betartandó sugárvédelmi határértékek:

Természetes átlagos háttérsugárzás a mecseki uránbányászat által érintett területeken

Paraméter	Háttér érték
Rn-koncentráció szabadterén	12 Bq/m ³
Gamma dózisteljesítmény	250 nGy/h
Talaj fajlagos aktivitása	180 Bq/kg

Üzemi területek, épületek és közvetlen környezetük újra hasznosításának
sugárvédelmi követelményei

Üzemi területen	Rn exhaláció	0,74 Bq/m ² /sec
	Talaj fajlagos aktivitása, felső 15 cm-ben	háttér+180 Bq/kg
	Talaj aktivitása, 15 cm alatt	háttér+550 Bq/kg
Épületen kívül	Rn koncentráció	1000 Bq/m ³
	Gamma dózisteljesítmény – munkahelyi átlag	háttér+200 nGy/h
	Gamma dózisteljesítmény – faltól 1 m-re	háttér+200 nGy/h
Épületen kívül	Rn koncentráció	háttér+30 Bq/m ³
	Gamma dózisteljesítmény	háttér+250 nGy/h
	Gamma dózisteljesítmény – külső faltól 1 m-re	háttér+250 nGy/h

A radioaktív anyaggal szennyezett hulladékok elhelyezésének és hasznosításának
követelményei

Fémhulladékok

Korlátozás nélkül használhatók	Kötött felületi aktivitás kisebb, mint 0,05 Bq/cm ² (3 alfarészecske/cm ² /perc)
Kohászati célra értékesíthetők és bányászati célra hasznosítható	Kötött felületi aktivitás 0,05-0,5 Bq/cm ² között
Elhelyezés a III. meddőhányón	Kötött felületi aktivitás nagyobb, mint 0,5 Bq/cm ² (30 alfarészecske/cm ² /perc)

Egyéb hulladékok (építési törmelék, iszapok, fa, gumi stb.)

Közönséges hulladékként kezelhető	Fajlagos aktivitás kisebb, mint 200 Bq/kg
Elhelyezés a III. meddőhányón	Fajlagos aktivitás nagyobb mint 200 Bq/kg

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűzkibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások során állapítja meg a környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás szabályait a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet határozza meg.

3.2.3. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás helyzete

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- kommunális szilárd és folyékony hulladék
- termelési hulladék
- veszélyes hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről, történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a

keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett lakossági hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növény- védőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

Jelenleg a településen megoldott a kommunális jellegű szilárd hulladékoknak engedéllyel rendelkező lerakóba való szervezett szállítása.

A 2012. évi CLXXXV. törvény szerint a fentiek figyelembevételével el kellett készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét. Az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A település a Mecsek-Dráva Regionális Programhoz csatlakozott, megoldott a települési hulladékok elszállítása. A közszolgáltatás keretében a Dél-dunántúli Kommunális Szolgáltató Kft. végzi a hulladékok elszállítását. Biztosított a házhoz menő szállítással a hulladékok szelektív gyűjtése („kék és barna kukák”) és elszállítása.

Regionális hulladéklerakót nem kívánnak a településen megvalósítani, így a településeken ezzel kapcsolatban nem szükséges területet biztosítani. Hulladékgyűjtő udvar és pontok segítik a szelektív gyűjtést.

A módosítás, illetve a fejlesztések során kialakult új övezetek közszolgáltatásba való bevonásával valósíthatóak meg a beruházások. A kertes mezőgazdasági területeken megnövekedett a lakóház építési igény, így lakóház engedélyezése esetén is biztosítani kell a hulladékok kötelező elszállítását.

A hulladékgazdálkodással szemben támasztott követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. Törvény:

- a 32/A. § (1) bekezdés d.) pontja szerint az állam az, aki elkészíti az Országos Hulladékgazdálkodási Közzolgáltatási tervet, amely többek között meghatározza a közzolgáltatás ellátásának optimális területi lehatárolását és az adott területen minimálisan ellátandó közzolgáltatási feladatokat,

- a 32/A. § (3) bekezdés c.) pontja szerint a Koordináló szerv az, aki az érintett közigazgatási szervezeteknek javaslatot tesz a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás szabályozására.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről, történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett lakossági hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növény védőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján az önkormányzat hulladékgazdálkodási feladatainak ellátása során gondoskodni kell a hulladéklerakók felülvizsgálatáról és továbbüzemeltetésük lehetőségeinek feltárásáról, a hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtésének megteremtéséről, a biológiailag lebomló szervesanyag tartalom csökkentéséről (komposztáló telep létesítése).

Meg kell teremteni a hulladékok átvételére egész évben alkalmas gyűjtőpontok és hulladékudvarok kialakításának lehetőségét, a bontási hulladékok válogatását, értékesítését, a megmaradó anyagok esetleges lerakását biztosító telep létesítését.

A 2012. évi CLXXXV. törvény szerint el kellett készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét. Az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A köztisztasággal összefüggő, a rendezési tervvel egyidőben meghozandó rendeletben kell meghatározni a közterületen kijelölendő hulladékgyűjtő pontok helyét. A közszolgáltató kiválasztásáról és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződésről a 317/2013. (VIII. 28.) Kormányrendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 64/2008. (III. 28.) Kormányrendelet rendelkezik. A hulladékok jegyzékét a hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 21.) VM rendelet tartalmazza.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a veszélyes hulladékokra.

A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladéktermelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem, hulladék. Az állati tetemek elhelyezésére az Országos Hulladékgazdálkodási Tervről szóló 110/2002. (XII. 12.) OGY határozat, valamint a hatályon kívül helyezett 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet értelmében 2005. december 31-e után nem történhet döngkútban, döngtéren.

A hatályos jogszabály a 45/2012. (V. 8.) VM rendelet. A döngkút hiánya miatt a fehérje-feldolgozó üzembe való szállítás a megnyugtató hosszú távú megoldás. Ha és amennyiben a foglalkoztatás érdekében állattartó telep létesül, úgy erre is figyelemmel kell lenni.

Az elhullott állatok tetemeinek, mint a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre és a belőlük származó termékekre vonatkozó egészségügyi szabályok megállapításáról és az 1774/2002/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1069/2009/EK rendelet 9. cikk szerinti 2. kategóriába sorolt állati hulladéknak ártalmatlanító üzembe történő szállítás céljából erre engedéllyel rendelkező vállalkozásnak való átadása, vagy engedélyezett kikapacitású hulladékégetőben történő elégetése megfelelő.

Az állati tetemeket elszállításukig szilárd padozatú, mosható falfelületű, fedett, zárható, kerítés vonalában elhelyezett és kívülről üríthető hullatárolóban kell elhelyezni.

3.2.4. Zaj- és rezgés elleni védelem

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti),
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

A **közlekedési eredetű** zajforrások közül a **közúti közlekedésből** eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

A település közigazgatási területét a 6. számú Budapest – Pécs – Barcs I. rendű főút és a 66136. számú bekötő utak érintik.

Mivel az összekötő- és bekötőút forgalma csekély a községben minimális az átmenő forgalom, ezért a közlekedés okozta zajhatás minimálisnak tekinthető, zajhatásokra lakossági panasz nem érkezett. A 6. számú főút zajterhelése védett létesítményeket közvetlenül nem érint és a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése után, csökken a terhelése, így nem várható zavaró hatás kialakulása.

Az **ipari jellegű** zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezhet.

A Községben jelentős zajforrást üzemeltető telephely nem működik. A telepengedélyezés során ellenőrzésre kerülnek a zajterhelési határértékek teljesülései.

Az **egyéb jellegű zajforrások** közé tartoznak a szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (italboltok, büfék) működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.

A jogszabály értelmében a szórakoztatóipari létesítmények, illetve hangosító berendezések is üzemi létesítménynek minősülnek, ezért a környezetükben is gondoskodni kell a zajterhelési határértékek betartásáról.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Cserkút Község zajhelyzete kedvező.

Fontos feladat tehát a csendes és nyugodt környezet biztosítása érdekében a területrendezés, területfejlesztés eszközeinek megfelelő alkalmazása, a helyi szabályok megalkotása és érvényesítése, melyekkel csökkenthetők a káros mértékű terhelések, és egyidejűleg az új terhelések kialakulása megakadályozható.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Kormányrendelet, továbbá a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendeletek tartalmazzák.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (6⁰⁰-22⁰⁰) és külön az éjszakai (22⁰⁰-6⁰⁰) időszakokra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EÜM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek.

Védendő területeket pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. Jelenleg a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EÜM együttes rendeletben foglaltak.

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítésének (tehermentesítő út), a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.

Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. Jelenleg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EÜM rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértéke a 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklet szerint kerül meghatározásra.

A forgalom nagyságának figyelembevétele a Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Rt. által kiadott „Országos Közutak 2015. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” adatainak, és az ÚT 2-1.302.2003 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevelítő módszerrel” című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Zajterhelési határérték új utakra, vagy megváltozott területi funkcióra a 27/2008. (XII. 3.) KvVM – EÜM együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján.

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EÜM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

Üzemi-, szolgáltató létesítmények esetében

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)	
		N	É
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	45	35
2.	Kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, temetők és a zöldterületek	50	40
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Védett létesítmény, épület (lakó- és intézményépület) nélküli ipari- gazdasági területekre a hivatkozott KvVM-EÜM együttes rendelet nem állapít meg zajterhelési határértékeket.

Közlekedési létesítmények melletti területeken megengedett zajterhelési határértékek

Sor-szám	Területi funkció	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} kö megítélési szintre (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutak-tól, illetve vasúti mellékvonaltól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi és főutaktól származó zajra	
		N	É	N	É	N	É
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület, gyógyfürdő	50	40	55	45	60	50
2.	Kisvárosias, kertvárosias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, temetők és a	55	45	60	50	65	55

	zöldterületek						
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgés gyorsulás értékeit a KvVM-EÜM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

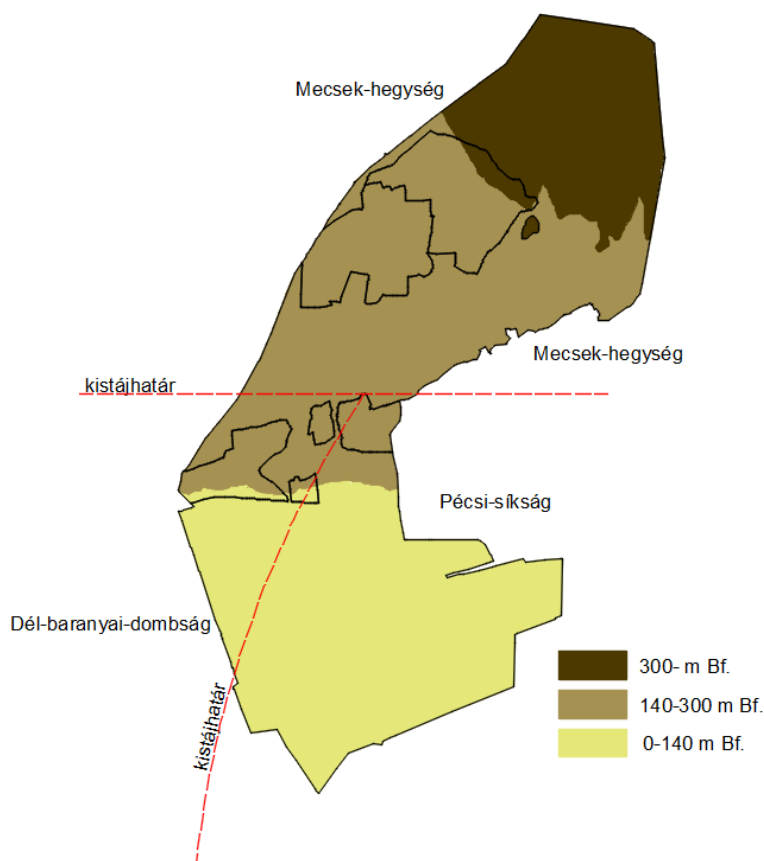
3.2.5. Táj- és természetvédelem

TÁJ BESOROLÁS

	északi magasabb részek	délkeleti alacsony terület	középső-nyugati dombos terület
Nagytáj	Dunántúli-dombság		
Középtáj	Mecsek és Tolna–Baranyai-dombvidék		
Kistáj	Mecsek-hegység	Pécsi-síkság	Dél-Baranyai-dombság

4. 1.12.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

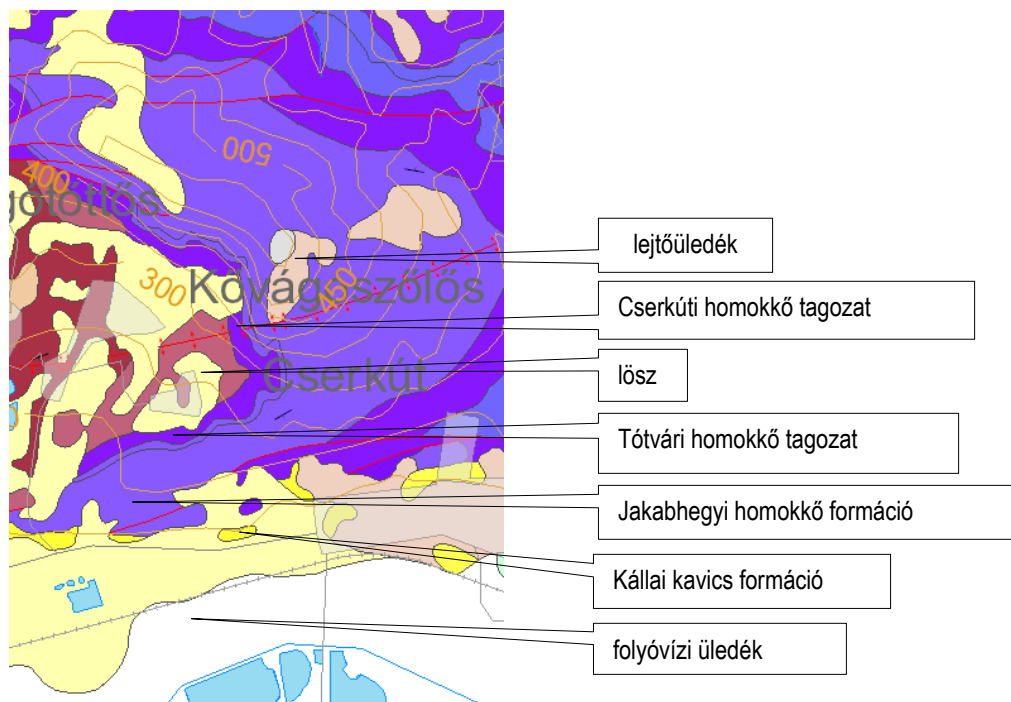
A település és környéke tájtipológiaiilag a Dunántúli-dombság Mecsek és Tolna–Baranyai-dombvidék középtájon belül a Mecsek-hegység (északi területek) és a Pécsi-síkság (a 6-os úttól délre fekvő területek) kistájak határán terül el, részben érinti a Dél-Baranyai-dombság is. A település közigazgatási területe emiatt változatos domborzattípusokból áll. A Mecsek egyik legváltozatosabb geológiai felépítésű hegységünk. A terület legismertebb kőzete a perm - alsótriász korú vörös homokkő, melyre durva konglomerátum rétegek települtek. E két kőzet erózióval szembeni eltérő ellenállásának köszönhetően alakultak ki a Jakab-hegy déli oldalán a népmondával is körülírt Babás szerkövek. Az ércbányászat a homokkőben található urán hasznosítása érdekében indult meg az 1950-es években. A homokkőves területen az uránbányászat hatására nagymértékben csökkent a talajvíz szintje és nagyszámú forrás és kút apadt el.

Cserkút területének domborzati viszonyai és a tájhatárok

A település külterületének magassága 111 és 555 méter közötti, kiettsége jellemzően délies. A belterület központja (a templom) 235m Bf szinten található. A 300 m-es szintvonal feletti területek többnyire erdővel borított középhegységi felszínnek, 140 és 300 m Bf között fekszik a település és a zártkertek, ennek déli határa nagyjából megegyezik a 6-os út vonalával. Az ettől délre elhelyezkedő Pécsi-sík magassága 110-140 m Bf.

A Nyugat-Mecsekben felszínre bukkanó felső-perm–alsó-triász korú Kővágószőlősi Homokkőre települ a Jakabhegyi Homokkő. A névadó Jakab-hegy 600 méter fölé magasodó, kiterjedt tömbjének meredek déli oldala védhetővé tette fennsíkját, ahol már a kelták megtelepedtek. A kőzetek eltérő ellenálló-képessége következtében alakulnak ki a változatos felszíni formák. A Jakab-hegy vonulatának keleti gerince déli irányba hajlik és dombsorban folytatódik, amely Cserkút falut megkerülve ívesen nyugat felé nyúlik el. A dombsor tetején találjuk az alapkonglomerátum kibúvásait, például a Czana-dombon. Keménysége folytán a Jakabhegyi Homokkővet régóta használják építészeti célokra, a leginkább kovásodott változatai még malomkőnek is alkalmasak voltak.

Cserkút környékének földtani térképe (Forrás: MFGI)

A változatos geológiai felépítés nagyszámú talajtípus kialakulását eredményezte, de a terület hegyvidéki jellegéből adódóan főként erdőtalajok alakultak ki. A homokköves területeken savanyú, sekély termőrétegű, gyenge termőképességű, nem podzolos barna erdőtalajok találhatóak. Talajvédelmi szempontból Cserkút külterülete Baranya megye területrendezési tervén vízerózióknak kitett terület.

Cserkút és környékének fizikai talajféleségei

Az éghajlatra jellemző a meleg nyár, mérsékelten száraz, hideg tél. A csapadék sokéves területi átlaga 709 mm. Az évi középhőmérséklet 10°C körüli. A jellemző szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélesség 2,5-3,0 m/s között váltakozik. Az éves napsütéses órák száma kb. 2000 óra. A K-i területek ariditási indexe 1,00 körül van. A téli hóval borított napok száma kb. 35.

A Kővágótöttös-Kővágószőlős-Cserkút településsortól északra a terület legnagyobb részét erdő borítja. A vörös homokkő málladékából kialakult savanyú talajokon mészkerülő erdők élnek. A cserkúti kőbányától északra elterülő törpe növekedésű mészkerülő tölgyes bokorerdő a Mecsek egyik legkritikább növénytakarsága. Mészkerülő tölgyesek kapaszkodnak meg a Jakab-hegy deli lejtőin is, de csak a hegylábi, vastagabb termőrétegű területeken érik el a 15-20 méteres magasságot. A Cserkút és Kővágószőlős környéki bokorerdő foltok közti száraz gyepekben kora tavasszal az epergyöngyike és a fekete kökörtin nyílnak.

A Pécsi-sík kistáj potenciális vegetációja a tölgy-kőris-szil ligeterdő, gyertyános-tölgyes és égerláp, amelyek helyén sokfelé nemesnyár-, éger-, a szárazabb részeken pedig akácültetvények létesültek. A vízfolyások partjai természetstörűek, tájképileg értékesek. A patak völgyek és az azt kísérő gyepek és puhafa-ligetek táji és természeti értékének megőrzése érdekében ökológiai hálózatba lettek sorolva.

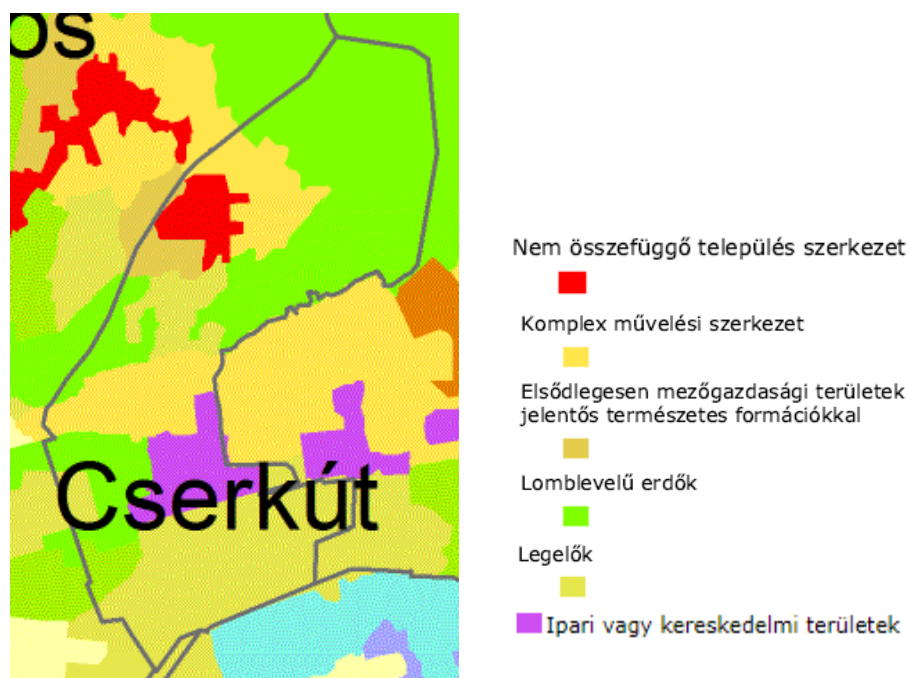
A település közigazgatási területének egy része a Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzethez tartozik, Natura2000 terület, valamint a nemzeti ökológiai hálózat része. Kiemelten fontos a táj kultúrtörténeti érzékenysége is. A védett Nyugat-Mecsek területén a táj terhelhetőségének meghatározó prioritásai tehát az erdőgazdálkodás, a természetvédelem, valamint a turizmus.

Tájképvédelmi szempontból kiemelhető a település és a Jakab-hegy közötti, középső sáv, és a Cserkúti-dombsor sávja, amelyek érzékenysége, terhelhetősége eltér a hagyományos kert- és mezőgazdasági tájhasználatától. A kertgazdasági tájban olyan tájgazdálkodás fenntartása a cél, amely biztosítja a szőlők, kertek, legelők, rétek fenntartását az azokhoz kapcsolódó külterjes, környezetkímélő, hagyományos állattenyésztés fenntartását, a füves élőhelyek rehabilitációját, a táj szerves részét képező, tájba illeszkedő prérházak, épületek fenntartását. A tájfenntartás mellett azonban fontos a zártkerti, szőlőművelő életforma fenntartása, a génmegőrzés, az ismeretterjesztés is. A Mecsek déli hegy lábaira jellemző, nemzeti értéket képviselő szőlőtermő táj védelmét is biztosítani kell. Törekedni kell a történetileg kialakult telekstruktúra és tájhasználat megőrzésére.

TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET

A település tájszerkezetét az elsősorban a domborzati és borítottsági viszonyokból fakadó tájhasználatok és a vonalas szerkezeti elemek határozzák meg.

A különböző tájhasználatok alakítják ki a település külterületének tájmintázatát, azaz a tájat felépítő természetes, és ember által kialakított tájfoltok tájgeometriai megjelenését. Ennek vizsgálatához a homogének tekinthető alapegységeket a CORINE klasszifikáció alapján a következő ábrán mutatjuk be.

Corine felszínborítási kategóriák Cserkút területén (Forrás: TeIR)

A felszínborítottság jól mutatja a tájhasználatból adódó szerkezeti hangsúlyokat a közigazgatási és ezen belül a külterületek hasznosítása, és ezek %-os megoszlása, amelyet az alábbi táblázatban mutatunk be:

Corine kategóriák (2012)	Kategória területére (ha)	Kategória aránya (%)
Lomblevelű erdők	278,5	43
Komplex művelési szerkezet	104,71	16
Rét, legelő	182,11	28
Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes formációkkal	16,1	2
Nem összefüggő település szerkezet	26,94	4
Ipari vagy kereskedelmi területek	45,53	7

A táj működéséről sok információt nyerhetünk abból, hogy a táj milyen vizuálisan elkülöníthető egységek mozaikjából épül fel.

A táj külső megjelenése nem tökéletes leképezése a táj funkcionális működésének, de számos lényeges tájműködési kérdésre – például tájérzékenység, antropogén átalakítottság mértéke, stb. – megfelelő biztonsággal lehet következtetni.

Cserkút tájhasználatát a domborzati és éghajlati viszonyokhoz igazodott. Ennek megfelelően a tájstabilitást biztosító övezetes tájszerkezet jellemző: az északi részeket a Mecsek erdőségei borítják, amelyek a falut keletről megkerülve a Cserkúti-dombsoron is folytatódnak. Mindkét déli hegy- és domblábi sávban kertes mezőgazdasági területek, kisebb területű szántók és gyepek jellemzőek, a 6-os úttól délre eső síksági részen domináns az ipari-gazdasági tájhasználat. Az észak-déli irányú vízfolyásvölgyeket kísérő ligetek természeti értéket képviselnek.

Cserkút látképe délről, háttérben a Jakab-hegy tömbje

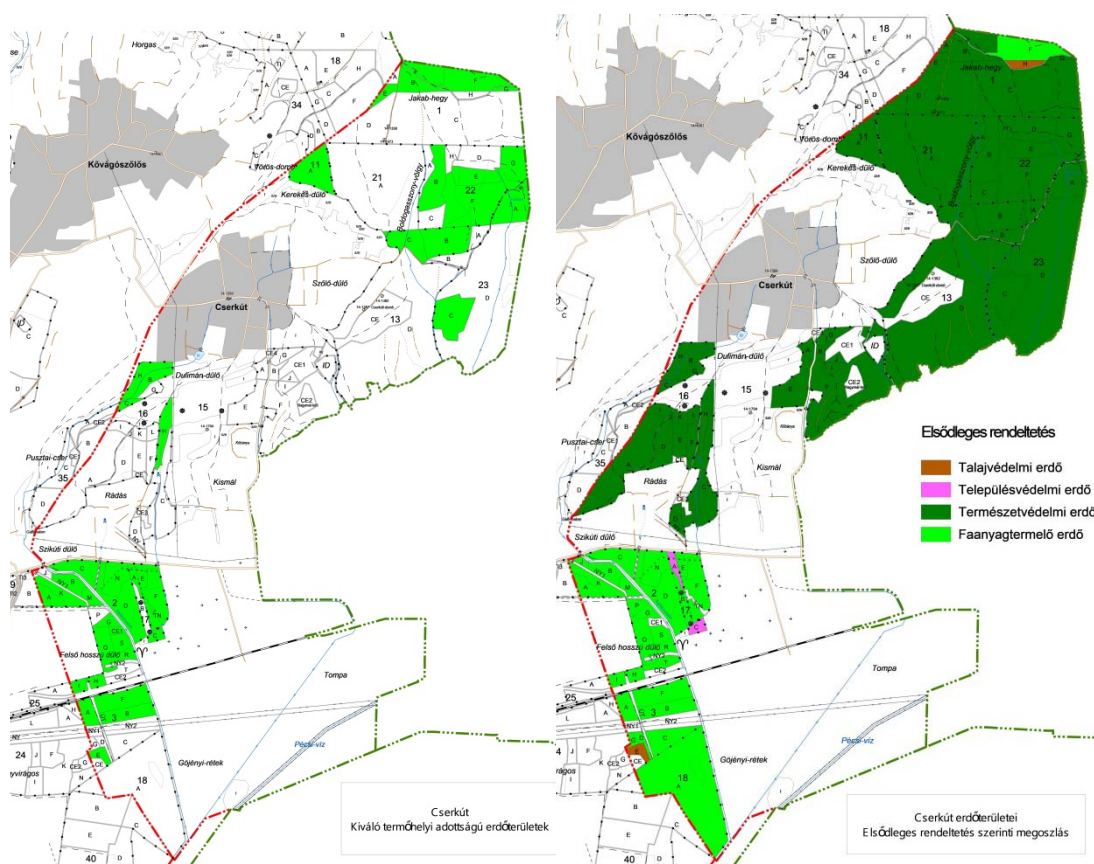
Szerkezeti jelentőségű területhasználati jellemzők: a település központi belterülete a Jakab-hegy és a Cserkúti dombsor ölelésében fekvő medencében alakult ki. Ezen adottságok és a felszíni formák együttes hatása területhasználat szempontjából is különböző karakterű oldalakra osztja a település külterületét.

A talajminőség és a domborzati adottságok következtében a külterület északi része védett erdőterület, a Cserkúti dombsor Cserkúttól délre és keletre eső részein erdő- és gyepterületek is előfordulnak. Mindkét terület déli, hegylábi szakaszain zártkertek találhatóak.

A legmélyebb területeken elsősorban a Pécs környéki agglomerációs övezet ipari, kereskedelmi terület-felhasználásai jellemzőek. A belterület sem homogén, a település központjának észak oldalához kapcsolódnak a régebbi településrészek és a szőlőhegyek, déli és keleti irányban újabb lakóterületek, amelyek a horgászó környéki zöldfelületekhez és a Cserkúti-dombsor északi erdős-cserjés oldalaihoz kapcsolódnak. A lakóterületek falusias hangulatúak. A 6-os úttól északra fekvő rész tájképi egységét csak a kőbánya zavarja.

A település közigazgatási területén az országos Erdőállomány Adattár 277,95ha erdővel borított, és 18,93 ha nem erdővel fedett, de az erdőtervben szereplő ún. egyébrészletként megjelölt területet (nyiladék és vezetékek védősávja, ha 6 m-nél szélesebb erdei tisztás; cserjés; erdészeti létesítményhez tartozó terület) tart nyilván, ami a település területének mintegy 45%-a. Az Erdőállomány Adattár szerint a település közigazgatási területén a kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező erdőterület nagysága 87,54 ha. Az erdőterületek elsődleges rendeltetés szerinti megoszlása a következő:

- védelmi: 217,86ha
- gazdasági: 60,09 ha
- közjóléti: 0 ha

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek és az erdők rendeltetés szerinti eloszlása az erdészeti Adatszolgáltatás alapján.

Cserkút területe érintett a Cserkút I. Homokkő elnevezésű bányatelekkel és bányával, valamint az egykori és esetlegesen a jövőben újra megnyitásra kerülő uránbányászat egyes létesítményeivel.

A település idegenforgalmi vonzerejét elsősorban a település táji környezete, a településkép, a Cserkúti dombsor és a Jakab-hegy déli oldala jelentik.

A táj jelenlegi szerkezetének és további fejlődésének legmeghatározóbb vonalas elemei:

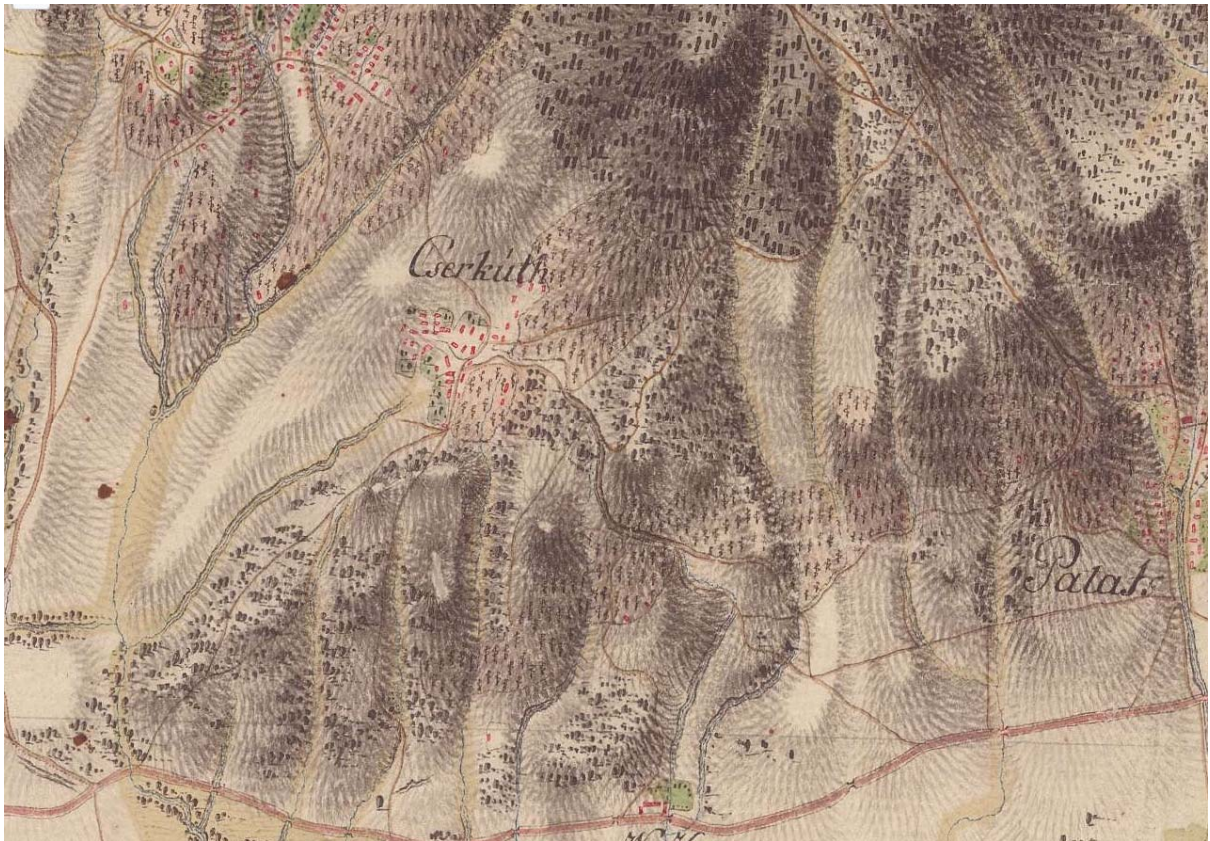
- Az észak-dél irányú kisvízfolyások
- Kelet-nyugat irányban a 6. sz. főút és vele párhuzamosan a vasút

Az igazgatási területet érintően a tájhasználatot, a tájszerkezetet befolyásoló elhatározás nem tervezett. Alapvetően a meglévő tájszerkezet megtartása a cél. A tájat befolyásoló új elemekkel sem feltételezhető, hogy a kialakult táj lényegileg változna.

Tájtörténeti vizsgálat

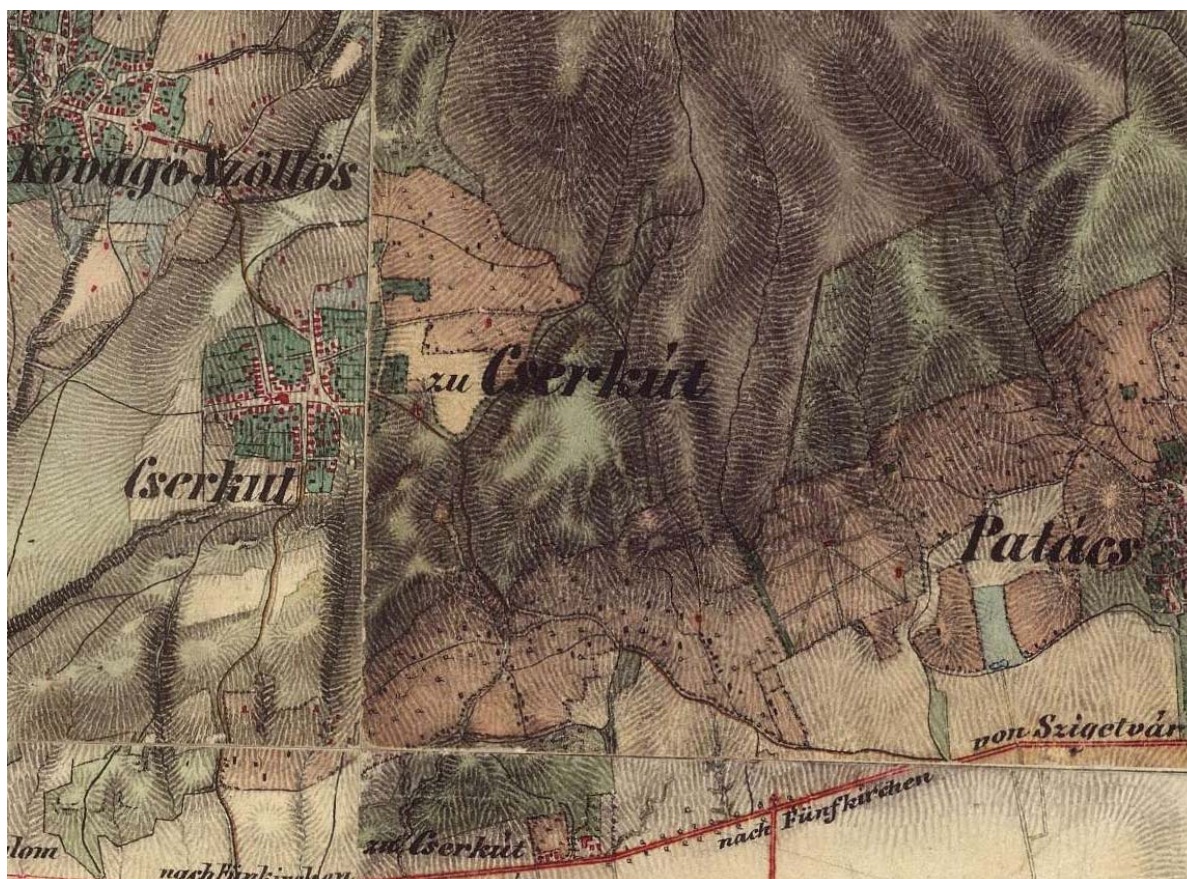
Cserkút és környéke ősidők óta lakott hely volt. A felszínre került régészeti leletek is bizonyítják, hogy már a kora vaskorban is éltek itt emberek, az i.e. első évezred elején az urnasíros kultúra népe vette birtokba a Mecsek területét. A korai vaskor idején a hallstatti kultúra népe építette települése védelmére a Jakab-hegy fennsíkját körülvevő, méretét tekintve egyedülálló földsáncokat, amelyek a mai napig felfedezhetők a temetkezésre szolgáló mesterséges földhalmokkal. Az i.e. 4. századtól a kelták szállták meg a Jakab-hegyi földvárat. A római korban számos villa épült itt, a Mecsek déli és nyugati lejtőin épültek ki a nagy római útvonalak Savaria és Gorsium felé. Az ember tájformáló tevékenységének első időszaka a római uralommal ér véget a III. században.

A magyarok talán már a 10. században birtokba vették a környéket, később a pécsi káptalan birtoka volt. Temploma legkésőbb a 13. század elején már állt, bár a falu és egyben a plébánia első írásos említése csak a század végéből maradt ránk. A település nevét Cherkuth alakban 1291-ben említik először az oklevelek, később a Cherkutth, a Tserdkugh és a Cserkuth alakok is előfordulnak. A templom emlékeiből úgy látszik, hogy Cserkút a 14-15. században élte virágkorát. Bár a Mohács utáni évtizedek zivatarai megtépázták, de nem pusztították el a falut, a fennmaradt adónyilvántartásokból kiolvashatóan a török hódoltság alatt is folyamatosan lakott hely volt, nem néptelenedett el.

Cserkút tájszerkezete az első katonai felmérés idején

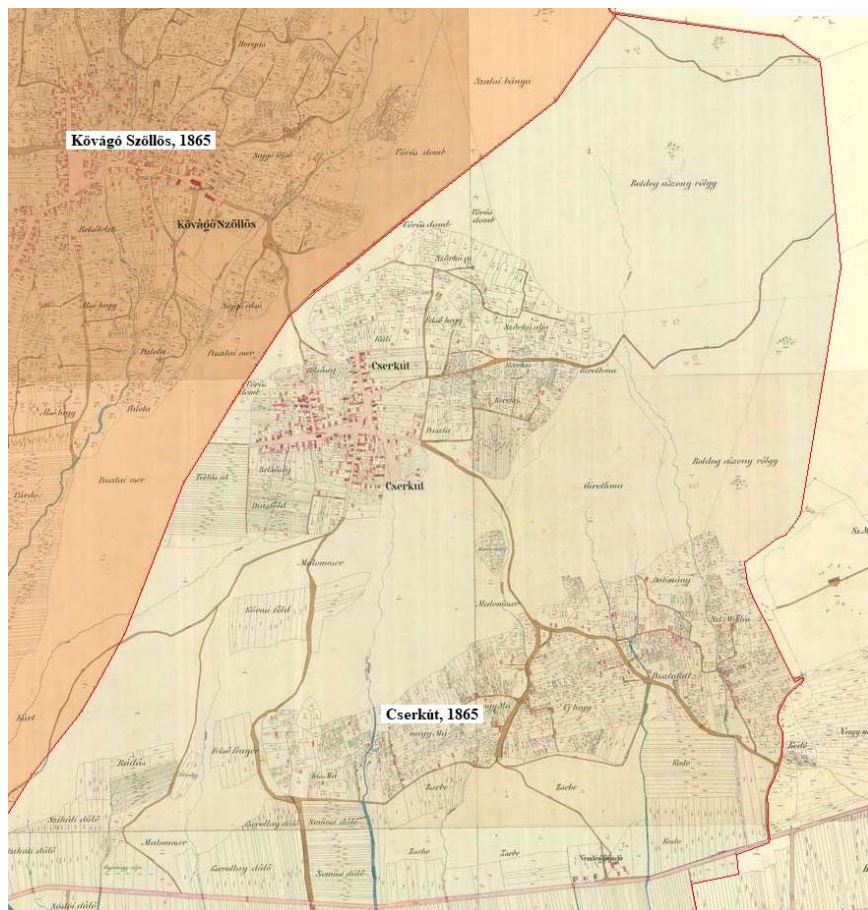
A 18. században Cserkút már Kővágószőlős filiája. Pécs közvetlen közelsége miatt a legtöbb ott, vagy az uradalmi erdészetekben vállaltak munkát, a köves talaj és a sok feltörő forrás nem kedvezett a földművelésnek. Az első úrbéri felmérés szerint nevét a község déli részén lévő cser bokroktól borított dombok tövében fekvő vörös sziklák közül előtörő – egyesek szerint Csar-ra, mások szerint Cser-re keresztelt – forrástól nyerte. Ez a forrás fontos szerepet játszott a falu életében. Éltető vizet jelentett embernek, állatnak, s ide jártak mosni az asszonyok. Mai formájában 1933-ban foglalták a forrást, előterében „mosóház” is épült. A gazdasági növekedés eredményeként a XIX. század második felében már mintegy 400-an lakták a falut, amelyben a középkortól egészen a múlt század derekáig tartott fenn birtokot a pécsi káptalan.

Cserkút tájhasználatai a második katonai felmérés idején: a Mecsek és a dombsor déli lejtőit végig szőlők borítják

A településközpont az 1865-ös kataszteri felmérésen

A külterület az 1865-ös kataszteri felmérésen

Tájhasználat értékelése

A tájhasználat (tájhasznosítás) a tájpotenciál társadalmi célú igénybevétele (MSZ-20370:2003). A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról (1996. LIII. tv. 6§).

Az egyes területek tájhasználataira az OTÉK szerinti terület-felhasználási egység és a művelési ág mellett a felszínborítás térképe szolgáltat adatokat. A felszínborítás térkép a tájszerkezet feltárás alapvető eszköze, a földfelszín borításának térképe. Egységes európai kategóriarendszerben készült el űrfelvételek és légifelvételek alapján, térinformatikai módszerrel a CORINE LandCover adatbázis az egész ország területére 1:100.000-es és 1:50.000-es léptékben. A felszínborítás térkép a tájléptékű és az e feletti hierarchiaszinteken alkalmazható alapadatbázis, amely a felszíni térszerkezet és az ökológiai hálózat nagyléptékű áttekintését teszi lehetővé. Nomenklatúrája 4, egyes felszínborítás típusoknál 5 hierarchiaszinten 82 elkülönített kategóriát alkalmaz. A kategóriák többsége a mesterséges objektumok és a mezőgazdasági területek elkülönítésére szolgál.

Felszínborítási információinak részletessége alapján alkalmazása jó alapot ad tájelemzési és tervezési feladatok ellátására. A Cserkút területére vonatkozó Corine-térkép és ennek adatai a korábbi fejezetben található. A felszínborítási adatok meglehetősen jó korrelációt mutatnak a domborzati tájtípusokkal és az előbb ismertetett tájhasználati egységekkel. A településen a jellemző tájhasználat az erdő és kertgazdálkodás, kisebb arányban a déli részen a mezőgazdaság, rét-legelőgazdálkodás. A táj kettős arculatú: a 6-os úttól délre fekvő síksági rész erősen átalakított, gazdasági, kereskedelmi funkciókkal bíró intenzív kultúr táj, míg a falut körülölelő Cserkúti-dombsor és Mecsek területe magas természeti értékű dombsági és középhegységi erdőgazdasági tájtípusba sorolható. A kettő határán rendszerint kertgazdasági területek (régibbi zártkertek) találhatók.

A táj karakterének kialakulásában nagy szerepet játszott és játszik ma is a Nyugati-Mecsek közelsége és jelenléte, természeti környezete, melyeket sajátos növényvilág, állatvilág, és a táji, kultúrtörténeti értékek sokasága jellemez. A táj legértékesebb részletei ezekkel a természeti adottságokkal függenek össze. Éppen ezen táji és természeti adottságokból kifolyólag Cserkút külterületének ezt a részét a Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet, Natura2000 kijelölések, az ökológiai hálózat és a tájképvédelmi övezet magában foglalja. A védett természeti területek elsődleges tájhasználati módja döntően az erdőgazdálkodás.

A külterület 6-os út és a vasút közé eső sávja az, mely nem esik a táj- és természetvédelem szabályozása alá. Ezeken a területeken döntően kereskedelmi, ipari zónák, szántóföldi növénytermesztés folyik, rét-, legelő-, gyepterületek, csekély mértékben erdők találhatók.

Tájváltozási tendenciák:

- Bányászat
- Kertterületek átalakulása lakóterületté
- Vonalas közlekedési infrastruktúra-elemek létesítése, felújítása, bővítése

Cserkúta Mecsek déli előterében, az azt kísérő dombvidék által védett medencébe települt. A táj alakulását alapvetően a termelési viszonyok határozták meg évszázadokon keresztül. Termőhelyi adottságai következtében elsődlegesen erdőgazdasági település, a hegylábi területhasználatok sávos váltakozása meghatározza a tájképi adottságait. Az északi-középső részekén meghatározó az erdőgazdaság, ennek érzékenysége, terhelhetősége természetvédelmi, tájképvédelmi, és turisztikai szempontból eltér a hagyományos erdőgazdasági tájhasználattól. Délen a 6-os út és a vasút között intenzív gazdasági használat jellemző, ettől délre vízjárta területek találhatók.

Tájjelleg (tájkarakter) a természeti és antropogén tájalkotó elemek elkülöníthető, felismerhető, konzisztens rendszeréből, sajátos együtteseiből kialakult jellemzők összessége, amely a tájakat egyedivé, megkülönböztethetővé teszi.

Tájképvédelmi, illetve tájkarakter megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségű területek találhatóak a közigazgatási terület északi és középső részén a Mecsek és a Cserkúti-dombsor területén elsősorban természetközeli állapotú területeken. Az övezet lehatárolásának fontos szempontja a tájkarakter, a történelmileg kialakult tájképi értékek védelme, a hagyományos tájszerkezet és tájhasználat megőrzése és a kilátás-rálátás szempontjából kedvező, nagy távolságból látható tájképi területek védelme, a vizuális szennyezés megakadályozása. A tájképvédelmi övezet természet-földrajzilag tagolt, ezért igen változatos tájhasználatú, tájképileg érzékeny, dombsági, középhegységi területeket, valamint a tájképileg szép fekvésű település tájban megjelenő épített környezete szempontjából meghatározó területét, és a Pécsi-víz menti vizes területeket foglalja magába.

A tájképvédelmi övezetre vonatkozó szabályozás elsődlegesen a hagyományos tájszerkezet és a tájkarakterrel összefüggő települési karakter védelmét szolgálja. Cserkút területének a 6-os út és a vasút közötti része tájképi szempontból a nagy kiterjedésű ipari-gazdasági tájhasználatok és vonalas létesítmények következtében ma már kevésbé harmonikus. Viszont a belterület tagolása, kapcsolatai a Mecsek, a dombsor illetve Kővágószőlős irányába harmonikus és karakteres képet mutatnak.

A táj terhelhetősége

A táj terhelhetőségét az adottságnak tekinthető természeti tényezők és az azon kialakult tájhasználat módja határozza meg. Amennyiben a használat nem felel meg az adottságoknak, tájhasználati konfliktusok keletkeznek. A tájrészek stabilitása pedig a táj terhelésétől, érzékenységtől, regenerálódó képességétől és a tájgondozástól függ. A terhelhetőség továbbá nagyban függ a felszínborítás természetességétől, amely az egyes tájtypusokon belül is különböző lehet. A táj terhelhetősége szempontjából Cserkút területét az eltérő természeti adottságok, az ökológiai, természetvédelmi érzékenység és a hagyományos tájhasználat alapján a következő tájtypusokra oszthatjuk fel:

- Lakó és települési táj
- Kertgazdasági táj
- Természeti táj (erdős illetve gyepes területek)
- Ipari-gazdasági táj

A lakó és települési táj védelme az épített környezet, az örökségvédelem és a településképvédelem illetve kilátásvédelem keretében valósítható meg.

A településkép leghangsúlyosabb eleme a templom.

A településtől délre és északra fekvő kertgazdasági tájban olyan tájgazdálkodás fenntartása a cél, amely biztosítja a szőlők, kertek, rétek fenntartását, az azokhoz kapcsolódó környezetkímélő állattenyésztés fenntartását, élőhelyek rehabilitációját, a táj szerves részét képező, tájba illeszkedő préházak, épületek fenntartását.

A Mecsek déli oldalán levő zártkerti sáv a Cserkúti-dombsorról

Cserkúti-dombsor a Mecsek déli oldalán levő zártkerti sávból

A természeti táj egyik típusa a településtől északra és délre levő, főleg erdővel borított területek. A másik a vasúttól délre, a Pécsi-víz menti mélyen fekvő területeken található, jellemzően vízjárta területek. A vizes és az erdőterületek és az azokhoz szervesen kapcsolódó természetközeli élőhelyek meghatározóan ökológiai folyosóként az ökológiai hálózat kiemelt jelentőségű részei. Ez a terület jelentős tájpotenciállal rendelkezik, vonzóvá és változatossá teszik a település táji környezetét. Kiemelten fontos a táj kultúrtörténeti érzékenysége is.

Jellegzetes cserkúti tájkép

Ebbe a tájba ékelődik be a kőbánya területe. A település közigazgatási területén keresztül, kelet-nyugati irányban húzódó 6-os út és vasút a tájszerkezet jelentős eleme.

A zártkertek és erdők között elhelyezkedő kőbánya

VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJI-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

Az egyes kategóriák szerint érintett területeket a következőkben mutatjuk be.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

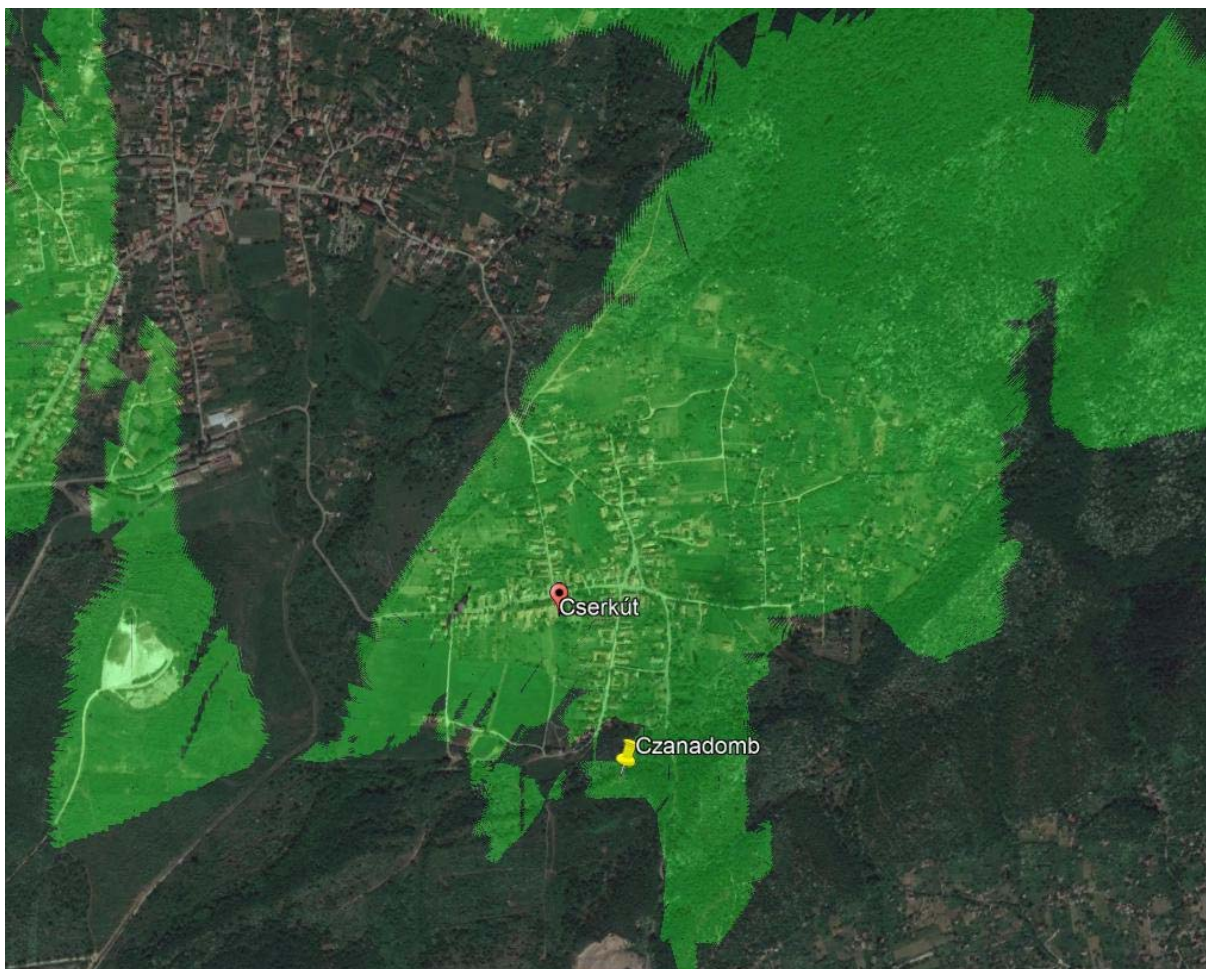
Ide tartoznak a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján a kilátás-rálátás szempontjából védendő tájképpel, illetve tájképi elemmel rendelkező területek. Ezek pontos meghatározása értékvizsgálat alapján történt, és magában foglalja a védett természeti területeket, értékeket és az egyedi tájértékeket. Helyi tájképvédelmi terület kijelölésére Cserkúton eddig nem került sor. A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete Cserkút területén a DDNPI adatszolgáltatása szerint a tájvizsgálati tervlapon látható. Cserkút legjelentősebb és legszebb kilátópontja a geológiai jelentősége miatt is értékes Czana-domb. Kiszervezve a belátható területet a Cserkúti Czana-dombról jól látszik – megerősítve a hely stratégiai jelentőségét - hogy az közel 270 °-os, és elsősorban a Mecsek déli lejtői felőli nézőpontokból érzékeny. Megfordítva ez azt jelenti, hogy az innen feltáruuló lélegzetelállító panorámát elsősorban a hegylábi területek használatai, beépítései tudják alakítani.

Kilátás a Czana-dombról észak felé

Kilátás a Czana-dombról dél felé

A Cserkút Czana-dombról belátható, szerkesztett terület

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, elemek

A természetvédelem alatt álló területek területi elhelyezkedését a tájvizsgálati tervlap mutatja be, adataikat az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Név	Vonatkozó jogszabály
Nyugat-Mecsek TK	4/2009. (IV. 10.) KvVM rendelet a Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet létesítéséről, valamint a Kőszegi-forrás erdőrezervátum létrehozásáról
HUDD20030 Mecsek	14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről
HUDD10007 Mecsek	
Ökológiai hálózat	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
Tájképvédelmi övezet	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
Ex-lege védett forrás	1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
Ex-lege védett láp	
Egyedi tájértékek	

A természeti és táji örökség keretében védelem alatt álló területek:

- **A Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzetet** 2009-ben alakították ki 10.315 hektáron, jóval a Kelet-Mecsek TK megalapítása (1977) után. A tájvédelmi körzet nyugatról keletre Bükkösdől Pécs– Árpádtetőig, északon Orfűig, Abaligetig és Mánfáig, déli irányban pedig Cserkútig, illetve a Pécs feletti parkerdőig tart, és számos Natura 2000-es besorolású területet foglal magába.

Geológiai felépítése igen változatos, legmagasabb pontja a Pécs felett magasodó Tubes (611 m), és ennél nem sokkal alacsonyabb a Jakab-hegy (592 m). Helyenként nagyobb kiterjedésű karsztos felszínek alakultak ki. Mély völgyek erőteljesen tagolják, a völgyek egy részében állandó vízfolyással. Növény- és állatvilág-tani felépítése rendkívül változatos, flórája és állatvilága nagyon sokszínű. Az erdőségek nagy hányada különböző tölgyes társulás, ezek összetétele elsősorban a kőzet- és talajviszonyoktól függ. Cserkút településhez tartozik a védett területből a 07; 08/3; 09; 010/1; 010/2; 011/2; 012/1; 012/2; 013; 014; 015; 016/1; 016/2; 028; 029/1; 029/2; 030; 031; 032; 033; 034; 0121/2; 0121/3; 0121/4; 0121/5; 0122; 0123/1; 0123/2; 0129/2; 0131; 0132/4; 0132/5; 0132/6; 0132/7; 0137/2; 0138/1-17; 0139; 0140/2; 0140/5; 0140/6; 0141/2; 0142/2; 0142/4; 0142/22; 0142/23 hrsz, fokozottan védett a 0142/22; 0142/2 (5,21 ha-ból 3,66 ha, Cserkút 15/CE1, B erdőrészteltek); 0140/2c; 0140/6; 0132/4a (15,7 ha-ból 6,94 ha, Cserkút 15/C, D erdőrészteltek); 0123/1 (12,6 ha-ból 9,33 ha, Cserkút 16/A, C erdőrészteltek); 0123/2 (7,3 ha-ból 3,12 ha, Cserkút 16/B erdőrésztel); 0121/3 (2,77 ha-ból 2,63 ha, Cserkút 16/D erdőrésztel); 0121/4 (2,74 ha-ból 1,85 ha Cserkút 16/E erdőrésztel); 0121/5 (2,8 ha-ból 1,34 ha, Cserkút 16F erdőrésztel).

- **A Natura 2000 területek**alkotta hálózat az Európai Unió egységes természetvédelmi rendszere, amelyet két, a Madárvédelmi és az Élőhelyvédelmi Irányelv alapján hoznak létre a tagállamok. A hálózat feladata, hogy az előzetesen kijelölt, közösségi szinten fontos vagy veszélyeztetett fajok és élőhelyek hosszútávú fennmaradását biztosítsa. Hazánkban a Natura 2000 területek és az országos jelentőségű védett területek egymással területi átfedésben, de nem egymást helyettesítő módon működnek. A Cserkút 08/3, 010/1, 010/2, 011/1, 011/2, 013, 014, 016/1, 016/2, 029/1, 029/2, 030, 032, 033, 034, 0140/6, 0142/22, 0142/23, 0143/3 hrsz-ok a

Mecsek különleges madárvédelmi terület (HUDD10007), és a 07, 08/1, 08/2, 08/3, 010/1, 010/2, 011/1, 011/2, 013, 014, 016/1, 016/2, 027/1, 027/2, 027/3, 029/1, 029/2, 032, 033, 034, 0121/3, 0121/4, 0121/5, 0123/1, 0123/2, 0130/3, 0131, 0132/4a, 0132/4b, 0132/6, 0132/7, 0132/8, 0132/9a, 0132/9b, 0138/1, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0138/9, 0138/10, 0138/11, 0138/12, 0138/13, 0138/14, 0138/15, 0138/16, 0138/17, 0139, 0140/2a, 0140/2b, 0140/2c, 0140/5, 0140/6, 0142/2, 0142/5, 0142/6, 0142/7, 0142/8,

0142/9, 0142/10, 0142/11, 0142/12, 0142/13, 0142/14, 0142/15, 0142/16, 0142/17, 0142/18, 0142/19, 0142/20, 0142/21, 0142/22, 0142/23, 0143/3 hrsz-ok a **Mecsek Különleges Természetmegőrzési Terület (HUDD20030)** részei.

- **Az ökológiai hálózat** magterületeit a TK és a Natura2000 területek alkotják. Bővebben ld. a fejezetben.
- A Tvt szerint ex lege védelem szempontjából **forrásnak** számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad (Tvt. 23§). A topográfiai térkép és az OKIR két forrást jelöl, vízhozamukat nem ismerjük.
- A természet védelméről szóló, 1996. évi LIII. törvény 23. paragrafusának második bekezdése értelmében Magyarországon a törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi **láp**. A láp olyan földterület, amely tartósan vagy időszakosan víz hatásának kitett, illetőleg amelynek talaja időszakosan vízzel telített, és amelynek jelentős részén lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatók, vagy talaját változó kifejlődésű tőzegtartalom, illetve tőzgeképződési folyamatok jellemzik (Tvt. 23§). Cserkút település lápterülettel érintett ingatlanjai: 048/11, 048/13, 048/14, 048/15, 048/16, 048/17, 060, 061, 062, 063, 064, 065/18.
- A tájak karakterének fontos összetevői az **egyedi tájértékek**. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Ezeknek az értékeknek gyakran „csak” a helyi közösségek számára van jelentősége, mint például a népi vallásosság táji megjelenéseként egy-egy keresztnek, vagy a korábbi tájhasználat emlékeként egy pincének. Sok esetben viszont jelentőségük a helyi szinten messze túlmutat.

Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a nemzeti park-igazgatóságok feladata. Az egyedi tájértékek típusait és fajtáit az MSZ 20381:2009 sz. Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése c. szabvány határozza meg. A településen számos tájértéket találunk, amelynek egy része országos és helyi védelem alatt álló építészeti érték is.

- A beazonosítható egyedi tájértékek listája az OKIR adatbázisa alapján, összevetve a TAK alapján védett objektumokkal az alábbi:

Sorszám	Név	Típus
T1	Batvölgyi úti (1287 hrsz.) kereszt	Feszület
T2	Rakóczy utca (0140/2 hrsz.) kereszt	Feszület
T3	Boldogasszony-völgy (027/2 hrsz.) kereszt	Feszület
T4	Alkotmány utca (115/5 hrsz.) kereszt	Feszület
T5	templom	Templom
T6	tűzoltószertár Alkotmány utca (117 hrsz.)	Településsel kapcsolatos egyedi tájérték
T7	temető Alkotmány utca (123 hrsz.) régi sírkövek	Temető
T8	I. világháborús emlékmű Alkotmány utca (115/3 hrsz.)	Településsel kapcsolatos egyedi tájérték
T9	eperfa Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	Idős fa
T10	vadgesztenyefa Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	Idős fa
T11	Cser-kút (forrás) Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	Forrás
T12	Árpád köz (85 hrsz.) mosóház	Településsel kapcsolatos egyedi tájérték
T13	cserfa Boldogasszony-völgy (072/3)	Idős fa
T14	változatos útszakasz	Út, útvonal vagy annak részlete
T15	felhagyott kőbánya	Földtudományi egyedi tájérték
T16	Czana-domb	Földtudományi egyedi tájérték, kilátópont

Batvölgyi kereszt

Rakóczi utcai kereszt

Cser-kút (forrás) Alkotmány utca

Árpád köz mosóház

Boldogasszony-völgy kereszt és cserfa

Alkotmány utca templom, kereszt, eperfa és vadgesztenyefa

Czana-domb

A kőbánya jelenlegi állapotában

Változatos útszakasz

I. világháborús emlékmű
Alkotmány utca

A temető homokkő sírkövei

A védett táji és természeti területek, ökológiai hálózat és a Natura 2000 területek elhelyezkedését a tájvizsgálati tervlap mutatja be.

A legfőbb érték véleményünk szerint a tájhasználati rendszer meglévő részletei: az erdővel borított Jakab-hegy tömbje, a Cserkúti-dombsor geológiai jelenségei és kilátópontjai, a hegyektől, domboktól övezett település képe, szőlőhegyek kíséretében. Táj szempontból pedig a változatos domborzat, elsősorban Cserkúti-dombsorról és a Mecsek hegylábi sávjának számos pontjáról feltáruló nagy kiterjedésű tájrészletek.

Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat célja a biológiai sokféleség és a biológiai kapcsolatok fenntartása, helyreállítása, amely kiterjed mind az élőlények, mind állományaik, mind pedig életközösségeik megóvására, valamint az ökológiai rendszert képező területek működőképességének, természetes dinamikájának biztosítására. Az ökológiai hálózatot a természetes és természetközeli területek és a köztük kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók, valamint a körülöttük a hatások mérséklését biztosító védőterületek egységes, összefüggő rendszere alkotja. A hálózat csaknem teljes egészében magába foglalja a védett természeti területeket és Natura 2000 területeket, valamint az érzékeny természeti területek és természeti területek egy részét. Az ökológiai hálózat elhelyezkedése a tájvizsgálati tervlapon látható. A tájhasználat tervezett alakításában kiemelt hangsúlyt kell fordítani az ökofolyosó funkcionális követelményeinek a biztosítására. A terület-felhasználásban biztosítani kell az élőhelyek egymáshoz kapcsolódását.

Természetvédelmi, tájvédelmi és tájképvédelmi konfliktusok és problémák

A tájhasználati konfliktus mindig az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól való eltérés következménye, a táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása.

A település területén előforduló tájhasználati konfliktusok jellegük szerint:

- megfordítható: talajdegradáció, erózió, gyepek beerdősülése
- mérsékelhető: nagy kiterjedésű gazdasági területek és telephelyek, zártkertek beépülése, külszíni bánya (felhagyott)
- időszakos: légvezeték, belvíz
- végleges: működő kőbánya, szabad területek beépítése, utak, házak által

Funkcionális konfliktusokat az egymást akadályozó, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák. Ilyennek tekinthető a kőbánya, ahol a jelenlegi vállalkozó befejezte a kitermelést. A tájrendezés még nem történt meg, ami a turisztikai használatot korlátozza. További problémát jelenthet a szőlőhegyek gazdálkodási és lakófunkciójának konfliktusa, illetve az üdülési, kiskerti hasznosítása. Ezek az ökológiai hálózat részei, így inkább puffer területként (kert, gyepek) lenne célszerű használatuk.

A tájhasználati konfliktusok leginkább a gazdálkodók és a helyi közösségek, ingatlantulajdonosok érdekeinek különbségeiből adódik. Emellett az ingatlan-nyilvántartás és a mai kialakult tájhasználat között is vannak olyan eltérések, amelyek tájhasználati konfliktust eredményezhetnek. A természetes folyamatok során – állatállomány vagy a korábbi használat hiányában – beerdősülnek a korábbi gyepek, legelők.

A tájhasználati illetve természetvédelmi konfliktushelyzetet a település területén elsősorban a Cserkúti-dombsor és a Mecsek déli hegylábi területén lehet. A Natura2000 területeken az invázív és özön fajok megjelenése jelent veszélyt a terület jelenlegi társulásaira.

A látvány-konfliktus abból adódik, hogy bizonyos területek elemei és épületei nem illeszkednek a szomszédos területek tájhasználatába, élesen elütnek attól. Ilyen a kőbánya területe, és a Mecsek hegylában egyes tereprendezések. Vizuális-esztétikai konfliktust sokáig az uránbánya meddőhányói, ma inkább a kőbánya, a gazdasági zónák látványa, és a túlsűrűsödő zártkertek okozhatnak.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ELEMEI

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Azon – döntően a belterületen levő – zöldfelületek, amelyek a települési szerkezetet nagymértékben befolyásolják, zöldfelületi rendszert alkotnak. Funkciójuk elsősorban a lakosság és a településen tartózkodók komfortérzetének javítása. Nem elhanyagolandó, hogy mint biológiailag aktív felületek, a klímát, a levegő- és talajminőséget is erősen befolyásolják.

A köznyelvben gyakran keverednek a különböző zöldfelületi kategóriák megnevezései, ezért ezek egyértelmű és szakszerű használata érdekében a Magyar Tájépítészek Szövetsége által használt fogalmi definíciók alkalmazását javasoljuk. Használat szerint a belterület közhasználatú zöld infrastruktúrájának elemei lehetnek

- korlátlan közhasználatúak: közpark, közkert, fásított közterek, fásított utak (fasorok), zöldsávok.
- korlátozott közhasználatúak: lakóházak körüli növényzet, zöldhomlokzat, sportterület, temető.

Az országos településrendezési és építési követelményekről 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletében található meghatározás szerint a Cserkút déli oldalában található zöldfelület települési közparknak megfelelő terület. Az átmenő forgalmat biztosító Árpád köz - Alkotmány utca a település másik zöldfelületileg kiemelkedő pontja, váltakozó szélességű, légvezetékekkel szabdalt, így egységes utcafásítást kialakítani itt igen nehéz. 2008-ban elindult a településen egy tudatos arculattervezési és átalakítási folyamat. Ekkor a lakossági fórumokon és a tervezői munka során a „falusias jelleg” megőrzése mellett a településközpont két emblemikus eleme (a templom és a kút) került a középpontba, azaz az utcakép uralkodó motívumává a templom és a kút kell, hogy váljon. A templom és az azt magába foglaló hosszan elnyúló tér (Alkotmány utca) túlszűfolt jellege az elmúlt évtizedben jelentősen csökkent, és a tér zöld jellegének megőrzése mellett sokkal többet mutat a templomból.

A mosóház környezetének rendezése is sokat javított a településképen és a zöldfelület is értékes, autentikus funkcióval bővült. Bár a védett külterület része, de a településhez való közelsége miatt meg kell említenünk a Czana-dombot, amelyet az utóbbi időben kitisztítottak, csupán néhány fiatalabb és idősebb cserfát meghagyva, ami nagyon jól tett a terület megközelítésének és kilátópontként való használatának.

Az egykori zártkerti részeken is bőven találunk még fiatal és közepes korú cserfákat, ami csak a cserkúti kertekre jellemző.

Czana-domb

Az emlékművek környezete 11 éve és ma

A templom keleti homlokzata előtti tér 2008-ban és ma

A kialakult faluközpont koránál és habitusánál fogva értékes növényzettel rendelkezik, két idős fája, a vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) és az eperfa (*Morus alba*) kiemelkedő dendrológiai érték. Szépen gondozottak a falu központjában lévő zöldterületek és a tó környéki park. Az utak menti zöldsávok, utcai fasorok, a sávelválasztó szigetek esetlegesek, ennek egyfelől az az oka, hogy az utcák szűkek, és nincs fizikailag lehetőség az út menti zöldterület kialakítására, másrészt a házak előtti utcarész szépítése egyedileg történik.

A települési temetők, jelentős zöldfelületi arányuknak köszönhetően a zöldfelületi rendszer fontos elemei. Ez a szerepük nincs tudatosan kihasználva Magyarországon, pedig méreteikben vetekednek a települési közparkokkal, de esztétikai értékük sem elhanyagolható. Ahhoz, hogy a temető, mint települési zöldfelület, kellően ki tudja fejteni a hatását, jól elhelyezett növényállománnyal kell ellátni. A temető további rendezése mindenképp indokolt, hiszen műemléki oltalom alatt álló területhez kapcsolódik, a belterületnek igen értékes helye.

A lakóterületeken, családházak kertjeiben alapvetően a telekmérettől és a beépítési százaléktól függ a zöldfelületek nagysága, aránya.

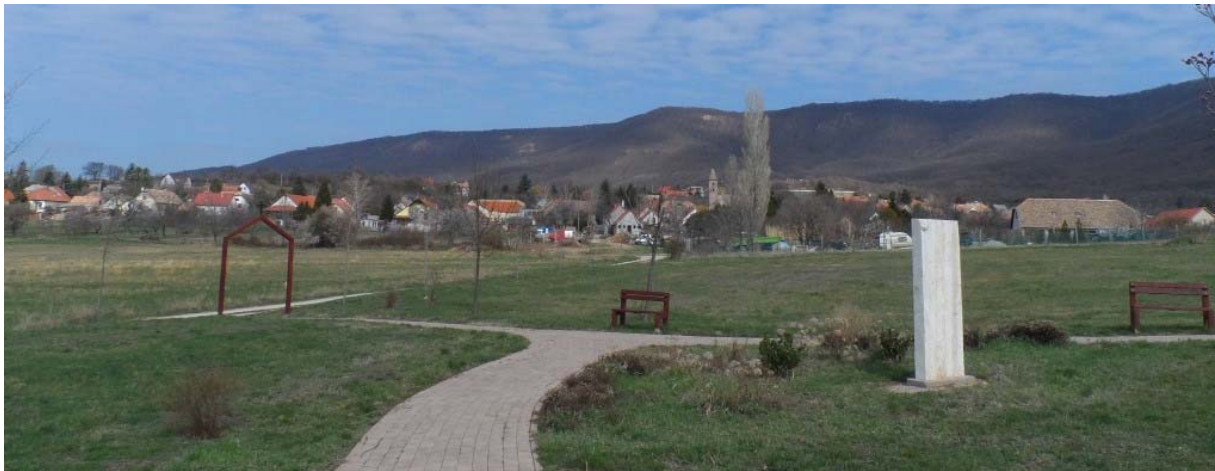
A családi házas területek zöldfelületeire ritkán készülnek szakszerű szakági tervek, ezért főleg a domboldali építéseknel ennek következménye a nem megfelelő terepképzés lehet, ami egyrészt korlátozza a zöldfelület-létesítés lehetőségeit, másrészt nem biztosítja a csapadék elvezetését és/vagy helyben tartását, és tájképileg sem kedvező.

A településképben hosszú fehér vonalként megjelenő hegyoldali kerítés

Családi házas beépítésű részeken találhatók cserfákkal, gyümölcsfákkal, virággal, összefüggő gyepfelülettel rendelkező, hangulatos kertek. A lakóházak körüli növényzet egyrészt függ a lakók igény szintjétől, másrészt az adott lakókörnyezettől. Ez tipikusan az a terület, ahol nem nagy beruházási költséggel, új zöldfelületek kialakításával lehet látványos eredményeket elérni, hanem elsősorban a tulajdonosok, kezelők, tervezők szemléletének formálásával, példamutatással, jó gyakorlatok bevezetésével, aprólékos előkészítéssel és nagy figyelem- és munkaráfordítást igénylő gondossággal és igényességgel.

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból legfontosabb, a zöld- és kékfelületi karaktert meghatározó elemnek valójában a horgásztavat a körülötte kialakuló zöldfelületekkel és a mosóház környékét tekinthetjük a belterület vonatkozásában. A szabadidőpark egy részén kerül kialakításra az ún. Mária Út, ami egy Közép-Európán átfelölő zarándok- és turistaút- hálózat, melynek kelet-nyugati tengelye az ausztriai Mariazelltől az erdélyi Csíksomlyóig vezet, mintegy 1400 km-es távon, gyalogosan 60 nap alatt bejárhatóan. Sajnos a park egésze a tó környékét és ezt a területet kivéve elég esetleges kialakítású: gyakorlatilag ide kerültek a máshová nem elhelyezhető szabadidős és turisztikai elemek: fitness pálya, tó, Mária-kert.

A település déli részén található, szép fekvésű közpark

A teljes közigazgatási területet tekintve ez kiegészül az erdők és a szőlőhegyek biológiailag aktív felszíneivel. Ezek nemcsak fontos zöldfelületi elemek, hanem gazdasági és termelési szempontból, és tájképileg is értékes, karakteres területek. A település zöldfelületei ezeken kívül pontszerűen helyezkednek el.

A kereskedelmi, ipari létesítmények zöldfelületeinek borítottsága, növényállománya a meglevő szabályozások ellenére is igen szegényes, általában sok burkolt felület jellemzi ezeket a területeket.

Zöldfelületi ellátottság

A zöldterületek mennyisége és minősége a társadalom jóléti állapotát, a környezet milyenségét jelzik. Egy kistelepülésen a gondozott, esztétikus, tájba illő zöld környezet lehet a legnagyobb vonzerő. A zöldfelületek mennyiségét illetően elmondható, hogy a belterületen elsősorban a tó környéki nagy közparknak köszönhetően magas a zöldfelület-arány, külterületen túlnyomórészt erdő- és kertgazdasági területek találhatók, a mezőgazdasági területek aránya alacsony.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A közlekedési zöldfelületekről elmondható, hogy többnyire gondozottak, ápoltak, folyamatosan karbantartottak. Az út menti fasorok hiányoznak, a légvezetékek nagyban meghatározzák és csökkentik a zöldfelületek kialakításának lehetőségét, és tájképileg is zavaróak.

A temetőben kevés, vagy alig van fa. A „történeti településmag” zöldfelületi kapcsolatainak, karakterének további erősítése javasolt, összekapcsolva a temető, szabadidőpark, Czana-domb és mosóház területeivel.

A táj- és természet védelmével kapcsolatos követelmények

A táj- és természetvédelmi követelményeket az európai közösségi követelmények szerint hatályban lévő jogszabályok tartalmazzák.

A legjelentősebb a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre (NATURA-2000) a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet előírásai alkalmazandók.

A vizek és a közcélú vízlétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999.(VIII. 6.) Korm. rendelet

A tájvédelemmel kapcsolatos eljárások rendjét a módosított 166/1999. (XI.19.) Kormányrendelet tartalmazta. A hatályon kívül helyezett jogszabály helyett ki kell dolgozni a térségi és megyei terveket, amelyek iránymutatók lehetnek a táj-potenciál megőrzésével kapcsolatban.

Az 1996. évi LIII. törvény értelmében „ex lege” védett – vagyis külön védelmi határozat nélkül is természetvédelmi oltalom alatt áll – az ország valamennyi lágja, földvára, valamint 5 liter/perc értéket meghaladó vízhozamú forrása.

A település közigazgatási területén található „ex lege” védett értékek listája – hazánk többi területéhez hasonlóan – még nem került nyilvánosságra. Tekintettel a hiányos jogszabályi háttérre igen fontos a tervezés során a későbbiekben nem releváns szempontok környezeti értékelése is, ezért a vizsgálati szempontok miatt feltétlen szükséges a keret jogszabályok rögzítése.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezése szerint természetvédelmi oltalom alatt állnak azok az erdő, gyepek, nádas művelésű ágyúterületek, művelés alól kivettként nyilvántartott és nem építmény elhelyezésére szolgáló, vagy bányaművelés alatt nem álló földterületek, valamint mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterületek, melyeket elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek.

Ezek az ún. természeti területek, melyek jelentőségét az adja, hogy - általában a nagy kiterjedésű szántók közé ékelődve – a természetes élővilág számára menedékhelyet biztosítanak.

Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet részletesen előírja a területek kijelölésének és létesítésének szabályait.

A természetvédelmi kezelési tervek a 30/2001. (XII. 28.) KöM rendelet előírásai vonatkoznak.

3.2.6. Épített környezet és kulturális örökség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

A településfejlesztési koncepció elkészítéséhez és a településrendezési eszközök felülvizsgálatához Pap Zsuzsa településtervező, Balog-Farkas Csaba építész, Böszörményi Krisztina tájépítész és Kovaliczky Gergely osztályvezető régész-főmuzeológus részletes épített környezeti vizsgálatot készített.

Ezek a településrendezési eszközök felülvizsgálati dokumentációjának szerves részét képezik.

A vizsgálatok során áttekintették a település történetét, a település régészeti örökségét és a védett műemléki értékeket. Részleteiben vizsgálták a település szobrait, képzőművészeti alkotásait, utcabútorait, valamint a táj- és kertépítészeti alkotásait, egyedi tájértékeket, növényzetet.

A vizsgálatok eredménye alapján a következő műemlék és régészeti lelőhelyek lettek rögzítve:

MŰEMLEKVÉDELEM

A község egyetlen országos védelem alatt álló épülete az Alkotmány utca vonalában álló római katolikus templom (hrsz.: 116, M 256, azonosító: 1379).

A kisméretű Árpád-kori templom román stílusban épült a XIII. század első felében. Szabadon álló egyhajós templom, félköríves szentéllyel, nyugati oldalán a XIV. században hozzáépített kétszintes, karcsú toronnyal. A szentély mellett északon barokk sekrestye, a déli oldalon külső falfestmény-részlet és bélétes kapuzat látható. Belül fából készült kórus található. A hajó síkmennyezettel fedett. A templombelsőt rendkívül szép és ritka értékű falképek díszítik. A csekély számban megmaradt és helyreállított XIII. századi értékes épületeink egyike.

RÉGÉSZETI VÉDELEM

Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarésze elkészítésének célja, hogy a földmunkával járó beruházást megelőzően feltérképezze a kulturális örökség elemeit, és azok megóvására, illetve megmentésére javaslatot tegyen.

A régészeti örökség számbavétele

Az Árpád-korban létesült település, melyet egy 1291-es oklevél említ. A török hódoltság alatt folyamatosan lakott falu. A település területén 2004-ben a településrendezési tervhez kapcsolódóan régészeti topográfiai célú terepbejárás folyt.

Azonosított lelőhelyek:

23424 Római katolikus templom: A román stílusú, Keresztelő Szent János tiszteletére szentelt templom 1270 – 1290 között épült. Körülötte temető található. 1967-ban mind a templomépületet, mind a temetőt régészeti feltárással kutatta Ceglédy Ilona. Érintett helyrajzi számok: 116, 115/4, 115/5, 122, 123, 124, 125, 115/3, 131, 132, 133, 126, 30, 31, 32, 20, 117, 118, 119, 121. Változtatási szándék nem érinti, jelenleg falusias lakóterület.

23425 Dunántúli Talajjavító Vállalat központi telephelye: 1978-ban Maráz Borbála leletmentő feltárással kora-vaskori halomsírt tárt fel. 2004-ben az állapotfelmérő terepbejárás során a lelőhelyen felszíni leletek alapján római-kori települést azonosítottak. Érintett helyrajzi számok: 0115/3, 0115/7, 0115/8, 0115/9, 0116, 0117/16, 0113/2. Változtatási szándék nem részben érinti: a 0116-os helyrajzi számon erdő, ezen kívül a lelőhely nyugati része szántó, keleti fele kereskedelmi szolgáltató terület.

38087 Basa-alja: 2003-ban a területen csatornaásás során késő-római temetkezésekre (téglasírokra) utaló nyomok kerültek elő. Érintett helyrajzi számok: 065/22, 048/11, 065/20, 048/16, 061, 065/19, 065/21, 048/17, 062, 064. Változtatási szándék nem érinti: jelenleg rét és legelő.

45036 Pusztai kereszt: 2004-ben az állapotfelmérő terepbejárás során azonosított ismeretlen korú sír. Érintett helyrajzi számok: 027/1, 027/2, 397/35, 399. Változtatási szándék nem érinti, jelenleg gyeperő, rét, legelő művelési ágú mezőgazdasági terület, illetve kertes mezőgazdasági terület.

45037 Horgásztó: 2004-ben az állapotfelmérő terepbejárás során a felszíni leletek alapján azonosított középkori településnyom. Érintett helyrajzi számok: 0126/6, 0126/7, 0126/8, 0126/9, 0126/10, 0126/11, 0126/12, 146. Változtatási szándék részben érinti: a horgásztó és az azt tápláló vízfolyás vízgazdálkodási terület lesz, látványtő funkcióval. Területének túlnyomó része közpark.

45038 Máli-dűlő, Kőbánya: 2004-ben az állapotfelmérő terepbejárás során a felszíni leletek alapján azonosított bronzkori telepnyom. Érintett helyrajzi számok: 0140/6, 0141/1, 0140/7, 0140/3. Változtatási szándék nem érinti. Területének túlnyomó része különleges beépítésre nem szánt terület bányászati célra.

45039 Csernollay-dűlő É: 2004-ben az állapotfelmérő terepbejárás során a felszíni leletek alapján azonosított középkori településnyom. Érintett helyrajzi számok: 0115/3, 0115/7, 0116, 0117/16, 0132/4, 0135, 1305, 1280/1, 1327, 1325, 1328, 1329, 1279, 1280/2, 1278, 1330/2, 1322/5, 1322/6, 1323/2, 1323/1. Változtatási szándék részben érinti: a 0116-os helyrajzi számon védelmi erdőterület létesül. A lelőhely többi része erdőterület, szántó, kereskedelmi szolgáltató terület, kertes mezőgazdasági terület.

45048 Vasút mellett: 2004-ben az állapotfelmérő terepbejárás során a felszíni leletek alapján azonosított középkori településnyom. Érintett helyrajzi számok: 065/15, 065/16, 065/14. Változtatási szándék nem érinti, jelenleg szántó.

Nem azonosítható lelőhely:

23429 Dulimándűlő: A leltárkönyvi bejegyzések alapján (bronz tokosbalta) késő-bronzkori település, vagy temető található a dűlő környékén. Pontosabban nem azonosítható, a lelőhelynév alapján a település északi végében fekvő kertes mezőgazdasági területre lokalizálható feltételelesen. A terület fedettsége és beépítettsége miatt azonosítása esetleg műszeres lelőhely felderítéssel lehetséges.

HELYI VÉDELEM

A helyi védelemben részesített építmények védelméről a településképi arcuati kézikönyv alapján Cserkút Község Önkormányzata Képviselő-testületének a településképi védelméről szóló 11/2017.(XII.19.) számú önkormányzati rendelete rendelkezik.

A helyi védelemmel érintett építmények listája

	CÍM, HELYRAJZI SZÁM	VÉDETTSÉG
1.	Alkotmány utca 27. (23 hrsz.)	lakóépület, kerítés
2.	Alkotmány utca 11. (40 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kerítés
3.	Alkotmány utca 7. (42/1 hrsz.)	lakóépület, kerítés
4.	Alkotmány utca (42/2 hrsz.)	kovácsműhely
5.	Alkotmány utca 5. (43/1 hrsz.)	gazdasági épület, kerítés
6.	Alkotmány utca 4. (124 hrsz.)	lakóépület, kerítés
7.	Alkotmány utca 8. (132 hrsz.)	középület
8.	Alkotmány utca 10. (133 hrsz.)	lakóépület
9.	Alkotmány utca 14. (136 hrsz.)	lakóépület, kerítés
10.	József Attila utca 3. (19/1 hrsz.)	lakóépület, kerítés
11.	József Attila utca 1. (20 hrsz.)	lakóépület, kerítés
12.	Petőfi Sándor u. 6. (49/2 hrsz.)	gazdasági épület, kerítés
13.	Petőfi Sándor utca 8. (55 hrsz.)	lakóépület, kerítés
14.	Petőfi Sándor utca (208 hrsz.)	présház és pince
15.	Petőfi Sándor utca (209 hrsz.)	présház és pince
16.	Petőfi Sándor utca (211/1 hrsz.)	présház és pince
17.	Rákóczi Ferenc utca 18. (102/3 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kukoricamalom
18.	Rákóczi Ferenc utca 1. (118 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kerítés
19.	Rákóczi Ferenc utca 7. (121 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület
20.	Rákóczi Ferenc utca 9. (126 hrsz.)	gazdasági épület
21.	Rákóczi Ferenc utca 11. (127 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület
22.	Zrínyi Miklós utca 3. (92 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kerítés
23.	Zrínyi Miklós utca 1. (111 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület

24.	Zrínyi Miklós utca 2. (114/2 hrsz.)	középület
25.	Árpád köz 3. (94 hrsz.)	lakóépület, kerítés
26.	Árpád köz 2. (95 hrsz.)	lakóépület, kerítés
27.	kertterület (326 hrsz.)	présház és pince
28.	kertterület (402 hrsz.)	présház és pince
29.	Petőfi Sándor utca 1. (78/1 hrsz.)	kerítés
30.	Petőfi Sándor utca 2/a. (47/1 hrsz.)	kerítés
31.	Petőfi Sándor utca 2/a. (46/1 hrsz.)	kerítés
32.	Petőfi Sándor utca 3. (77 hrsz.)	kerítés
33.	Petőfi Sándor utca 4. (47/2 hrsz.)	kerítés
34.	Alkotmány utca 15. (30 hrsz.)	kerítés
35.	Árpád köz (85 hrsz.)	mosóház
36.	Alkotmány utca (117 hrsz.)	tűzoltó szertár
37.	Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	kút, forrás
38.	Alkotmány utca, temető (123 hrsz.)	régi sírkövek
39.	Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	kereszt
40.	Rákóczi utca, Czana domb (0140/2 hrsz.)	kereszt
41.	Boldogasszony-völgy (027/2 hrsz.)	kereszt
42.	Batvölgyi út (1287 hrsz.)	kereszt
43.	Alkotmány utca (115/3 hrsz.)	I.világháborús emlékmű
44.	Alkotmány utca (115/3 hrsz.)	1956-os emlékmű
45.	Boldogasszony-völgy (027/3 hrsz.)	cserfa
46.	Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	eperfa

Épített környezet védelmével kapcsolatos követelmények

Az épített környezet védelmét az ország sajátos jogszabályrendszere biztosítja. Baranya megye vonatkozásában meghatározó az Országos Területrendezési Terv (2018. évi CXXXIX. Tv. Második rész).

Meghatározó továbbá Baranya megye területrendezési terve, illetve a megye településeinek településrendezési tervei. A településrendezési eszközök rögzítik az építési szabályokat, amelyet önkormányzati jogalkotás keretében dolgoznak ki.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló, többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény, valamint a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény,

és a végrehajtásukra kiadott jogszabályok tartalmazzák, illetve biztosítják az épített környezet védelmét.

Külön ki kell emelni az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Kormányrendelet és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. /83. és 84. §/ rendeletek előírásait.

5. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEK ALKALMAZÁSA ESETÉN VÁRHATÓ KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK

A települési környezet minőségét a környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A szerkezeti és szabályozási terv kidolgozása során a kedvező környezeti állapot megőrzését és javítását tűztük ki célul, így ennek a szempontnak való megfelelés értékelése a feladata a fejezetnek a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzésével.

Cserkút településszerkezeti terve 2004-ben készült, a 89/2004.(XI.08.) ÖKT határozattal fogadta el az Önkormányzat képviselő testülete. 2010-ben módosult a településszerkezeti terv. Az alaptervet és a módosítást is a Kokas és Társa Tervező Kft. készítette. Az új településszerkezeti terv a tervezett fejlesztéseket a felülvizsgálattal párhuzamos eljárásban készülő településfejlesztési koncepcióban rögzített fejlesztési irányok figyelembevételével tartalmazza. A terv feldolgozása friss földhivatali adatállomány felhasználásával készült tervezési alaptérképen történt.

A változások értelmezése és rögzítése az alábbiak figyelembevételével történt:

- Az új alaptérképen a régihez képest a termőföldet érintő művelési ág változás miatt bekövetkezett változásokat (elsősorban gyeperővel helyett szántó, szántó helyett gyeperővel, gyeperővel vagy legelő helyett erdő művelési ág) meglévőként kezeltük.
- A felülvizsgálat alapjául szolgáló településszerkezeti terven már kijelölt, meg nem valósult, de továbbra is a korábbival azonos rendeltetésű területeket szintén meglévőként kezeltük. Ezek a következők:
 - o falusias lakóterület fejlesztés az Új utca déli szakaszán
 - o zöldterületi fejlesztés a horgásztó térségében
 - o temető bővítési terület
 - o gazdasági területi fejlesztés a 6-os út déli oldalán, a Péccsel szomszédos közigazgatási határ mellett
- Meglévőként tekintettük azokat a területeket is, ahol a korábbi szerkezeti tervhez képest a rendeltetés nem változott, de az OTÉK módosulása miatt a korábbi besoroláshoz képest az adott rendeltetéshez jobban igazodó területfelhasználási kategória jelent meg.

Ezek a következők voltak:

 - o falusias lakóterület helyett intézményi terület – templom és művelődési ház épületegyüttese

- o intézményi célú különleges terület helyett intézményi terület – Új utcai lakóterülettől nyugatra
- A meglévőségtől eltérő jelkulccsal, változásként jelennek meg a felülvizsgálat során kijelölt vagy megszüntetett fejlesztési területek.

Az előzőekben ismertetettek alapján a módosítás célja a Község számára a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazottakhoz illeszkedő, a hatályos jogszabályoknak megfelelő korszerű településrendezési eszközök kidolgozása.

4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel

A rendezési tervek készítése során figyelembe vett, a 3.1. pontban részletezett tervekkel és regionális léptékű programokkal való összhang megteremtése volt a célja mind az önkormányzatnak, mind a tervezőknek.

Sikerült megteremtteni a települési rendezési tervek összhangját a magasabb szintű tervekkel, jogszabályokkal.

A magasabb szintű jogszabályoknak és követelményeknek való megfelelés természetesnek tekinthető.

4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése

A környezeti alapállapot és a fejlesztési elképzelések, programok alapján a település-szerkezeti és szabályozási terv kialakításával várható környezeti hatások a követelményeknek megfelelően a környezeti elemek rendszerei szerint, és a jelentős környezeti hatások figyelembevételével értékelhető.

A környezeti értékelés alapján a helyi építési szabályzat korszerűsítésére tettünk javaslatot.

4.2.1. A talaj és a vizek védelme

A módosítás célja a Község számára a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazottakhoz illeszkedő, a hatályos jogszabályoknak megfelelő korszerű településrendezési eszközök kidolgozása.

Azokat a területeket, ahol a korábbi szerkezeti tervhez képest a rendeltetés nem változott, csak az OTÉK módosulása miatt a korábbi besoroláshoz képest az adott rendeltetéshez jobban igazodó terület-felhasználási kategória jelent meg, szintén meglévőségnek tekintettük.

Az alaptérképen szereplő, már korábban megtörtént művelési ág változások átvezetése a jog előzményekre tekintettel nem tekinthető környezethasználat változásnak, talaj- és vízvédelmi szempontokat nem érint.

Az OTÉK módosulása miatt történt besorolás miatt funkciómódosulás nélküli változás szintén nem eredményezett környezethasználat változást, amelyek a következők:

- o falusias lakóterület fejlesztés az Új utca déli szakaszán
- o zöldterületi fejlesztés a horgásztó térségében
- o temető bővítési terület
- o gazdasági területi fejlesztés a 6-os út déli oldalán, a Péccsel szomszédos közigazgatási határ mellett

A lakóterületeken tervezett foghíj-jellegű fejlesztések a talaj- és vízvédelmi szempontból nem jelentős változások.

Vegyes területen tervezett intézményi fejlesztés a követelmények betartása esetén nem kifogásolható.

A gazdasági területen tervezett fejlesztés a volt ipari terület hasznosítását célozza, amely a közművesítés fejlesztése esetén nem kifogásolható.

Különleges területen hulladékudvar céljára történő fejlesztés vízvédelmi célokat is szolgál.

Zöldterületen tervezett közpark fejlesztés rekreációs célokat szolgál, biztosítani kell a területen a hulladékok gyűjtését és elszállítását.

Kertes mezőgazdasági területen megnövekedett lakóház építési igény esetén vizsgálni kell a közművesítés, közműpótlás megvalósíthatóságát.

A vízgazdálkodási területen biztosítani kell a vízfolyások folyamatos karbantartását. A vízfolyások bel- és külterületi szakaszainál el kell végezni a szükséges felméréseket és tisztázni kell a tulajdonjogi viszonyokat.

Különleges beépítésre nem szánt területen történő teherautó parkoló kialakításánál be kell tartani a talaj- és vízvédelmi követelményeket, meg kell oldani a terület vízrendezését.

A zöldterületek fejlesztésekor a csapadékvíz elvezetés és kezelés megoldásával biztosítható a települési környezet javítása.

A földtani veszélyforrások övezetében – hosszútávon mozgásveszélyes területhez – tartozó földrészleteken történő új építmény kialakításánál az építési engedélyezési, vagy a használatbavételi engedélyezési dokumentációhoz az építmény létesítését, illetve biztonságos használatát igazoló talajvizsgálati jelentést kell készíteni.

A vízbázis védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybevételekor.

A volt ÉDÜ területén meglévő mintavételi kutak fenntartását biztosítani kell.

A talaj- és vízvédelmi követelmények fejezetben rögzített jogszabályokban foglalt védőtávolságok, védősávok (parti sáv, állattartó telepek, illetve trágyatárolók elhelyezésére vonatkozó követelmények betarthatók a fejlesztések során.

A területi fejlesztéseknek földtani, vízföldtani, illetve talaj- és vízvédelmi szempontú akadálya a követelmények betartása esetén nincs.

4.2.2. A levegőminőség védelme

Azokat a területeket, ahol a korábbi szerkezeti tervhez képest a rendeltetés nem változott, csak az OTÉK módosulása miatt a korábbi besoroláshoz képest az adott rendeltetéshez jobban igazodó terület-felhasználási kategória jelent meg, szintén meglévőségnek tekintettük.

Ezen módosítások környezethasználat változást nem indukálnak, levegőtisztaság-védelmi szempontokat nem érint.

A lakóterületeken tervezett foghíj-jellegű fejlesztések a levegőtisztaság-védelmi szempontból nem jelentős változások.

Vegyes területen tervezett intézményi fejlesztés a követelmények betartása esetén nem kifogásolható, javasolt az intézmény megújuló energiaellátásának a betervezése (pl.: napkollektor).

A gazdasági területen tervezett fejlesztés a volt ipari terület hasznosítását célozza, amely a követelmények betartása esetén nem kifogásolható. Levegőtisztaság-védelmi szempontból a létesítések során vizsgálni szükséges a tervezett légszennyező források kibocsátását és a hatásterületeit.

Különleges területen hulladékudvar céljára történő fejlesztés levegőtisztaság-védelmi szempontból is támogatandó.

Zöldterületen tervezett közpark fejlesztés rekreációs célokat szolgál, biztosítani kell a területen a hulladékok gyűjtését és elszállítását.

Kertes mezőgazdasági területen megnövekedett lakóház építési igény esetén vizsgálni kell a közművesítés, közműpótlás megvalósíthatóságát, el kell kerülni a hulladékégetéseket.

A vízgazdálkodási területen biztosítani kell a vízfolyások folyamatos karbantartását, meg kell akadályozni a hordalék berohadását, így elkerülhető a felesleges bűzterhelés.

Különleges beépítésre nem szánt területen történő teherautó parkoló kialakításánál be kell tartani a levegőtisztaság-védelmi követelményeket.

A módosításoknak levegőtisztaság-védelmi akadálya nem ismert.

4.2.3. Hulladékgazdálkodás

Azokat a területeket, ahol a korábbi szerkezeti tervhez képest a rendeltetés nem változott, csak az OTÉK módosulása miatt a korábbi besoroláshoz képest az adott rendeltetéshez jobban igazodó terület-felhasználási kategória jelent meg, szintén meglévőségnek tekintettük.

Ezen módosítások környezethasználat változást nem indukálnak, hulladékgazdálkodási szempontokat nem érint.

A lakóterületeken tervezett foghíj-jellegű fejlesztések a hulladékgazdálkodási szempontból nem jelentős változások.

Vegyes területen tervezett intézményi fejlesztés a követelmények betartása esetén nem kifogásolható, a területet be kell vonni a hulladékszállítási közszolgáltatásba.

A gazdasági területen tervezett fejlesztés a volt ipari terület hasznosítását célozza, amely a közművesítés fejlesztése esetén nem kifogásolható. A területeket szintén be kell vonni a hulladékszállítási közszolgáltatásba.

Különleges területen hulladékudvar céljára történő fejlesztés hulladékgazdálkodási célokat szolgál.

Zöldterületen tervezett közpark fejlesztés rekreációs célokat szolgál, biztosítani kell a területen a hulladékok szelektív gyűjtését és elszállítását.

Kertes mezőgazdasági területen megnövekedett lakóház építési igény esetén vizsgálni kell a hulladékgyűjtés és elszállítás megvalósíthatóságát.

A vízgazdálkodási területen biztosítani kell a vízfolyások folyamatos karbantartását, a hulladékok követelmények szerint való elhelyezését.

Különleges beépítésre nem szánt területen történő teherautó parkoló kialakításánál be kell tartani a talaj- és vízvédelmi követelményeket, meg kell oldani a hulladékok szelektív gyűjtését és elszállítását.

A módosításoknak hulladékgazdálkodási szempontú akadálya nem ismert.

4.2.4. Zaj elleni védelem

Azokat a területeket, ahol a korábbi szerkezeti tervhez képest a rendeltetés nem változott, csak az OTÉK módosulása miatt a korábbi besoroláshoz képest az adott rendeltetéshez jobban igazodó terület-felhasználási kategória jelent meg, szintén meglévőségnek tekintettük.

Ezen módosítások környezethasználat változást nem indukálnak, zajvédelmi szempontokat nem érint.

A lakóterületeken tervezett foghíj-jellegű fejlesztések a zajvédelmi szempontból nem jelentős változások.

Vegyes területen tervezett intézményi fejlesztés a követelmények betartása esetén nem kifogásolható.

A gazdasági területen tervezett fejlesztés a volt ipari terület hasznosítását célozza, amely a követelmények betartása esetén nem kifogásolható.

Különleges területen hulladékudvar céljára történő fejlesztés nem kifogásolható.

Zöldterületen tervezett közpark fejlesztés rekreációs célokat szolgál.

Kertes mezőgazdasági területen megnövekedett lakóház építési igény esetén vizsgálni kell a követelmények teljesülését.

A vízgazdálkodási területen biztosítani kell a vízfolyások folyamatos karbantartását. Különleges beépítésre nem szánt területen történő teherautó parkoló kialakításánál be kell tartani a zajvédelmi követelményeket.

A területi fejlesztésekhez kapcsolódó szolgáltatások, telephelyek engedélyezésekor az eljárás során ellenőrizni kell a létesítmények zajterhelését és a követelmények betartását.

A fejlesztések nem igényelnek új zajvédelmi sávok kialakítását.

A követelmények betartásával, körültekintő tervezéssel biztosítható a zajterhelési határértékek betartása, így a módosítás a feltételek teljesítésével elfogadhatók.

4.2.6. Táj- és természetvédelem

Tájhasználat, tájszerkezet javaslata

A tájrendezési javaslatok, ill. a külterület-szabályozás célja a táji, természeti értékek, a termelési hagyományok figyelembevétele mellett a föld rendeltetésszerű használatának biztosítása. A közigazgatási terület nagy része védett erdőterület övezetébe tartozik, ami egyrészt adottság szinten, másrészt a célszerűség szintjén meghatározza a tájhasználatot. Mivel a cél, hogy a jelenlegi tájhasználat a jövőben is megmaradjon, ehhez a települést körülölelő erdők védelme alapvető. Az erdőterületek megfelelő területi aránnyal vesznek részt a tájformálásban, ezt a jövőben sem kell lényegesen változtatni. A telepítésre ajánlott fafajok kizárólag a tájra jellemző, a termőhelynek megfelelő, őshonos fa-, cserje- és vadgyümölcs fajok lehetnek, lehetőleg többszintes állomány kialakítása javasolt.

A Mecsek és a Cserkúti-dombsor, valamint a Pécsi-víz menti nagyrészt védett természeti területek az ökológiai hálózat fontos részei. A vizes és az erdőterületek és az azokhoz szervesen kapcsolódó természetközeli élőhelyek meghatározóan ökológiai folyosóként működnek. A táji, természeti értékekben gazdag hegy- és dombvidéki területek túlnyomórészt erdőgazdasági hasznosítás alatt állnak és megfelelő területi aránnyal vesznek részt a tájformálásban, emellett elsősorban turisztikai funkciójuk, de területükön meghatározóan fontos a növény- és állatvilág védelme, a többfunkciós használat megvalósítása, ezt a jövőben sem kell lényegesen változtatni. Mivel terhelhetősége kicsi, a területfejlesztés során elsősorban extenzív, illetve ökoturisztikai funkciók javasolhatók, illetve a természeti-gazdasági ésszerűséggel összhangban javasolhatók beavatkozások. A természeti értékek és területek csak olyan mértékben vehetők igénybe, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek, és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fennmaradjon, és fenntartható legyen. A természeti területek használata és fejlesztése során természetkímélő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a táj

jellegének, esztétikai-, természeti értékeinek, a tájra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megóvását. A hagyományos terület-és tájhasználat fenntartása indokolt. A nyomvonalas létesítmények (utak, vízfolyások) menti folyosók zöldfelületi fedettségét fenn kell tartani, illetve fejleszteni kell a környező területhasználatok figyelembevételével. A vízmedrek szabályozása, burkolása, a kísérő növényzet károsítása természetvédelmi szempontból nem javasolt.

A belterület- lakó, intézményi funkciókkal-szinte minden irányban erdőterületekkel határos. A javaslatokat ld. a Zöldfelületi rendszer elemeinek fejlesztési javaslatai c. fejezetben.

A településtől keletre, délre és északra elhelyezkedő szőlőhegyek tájképi, történeti és kultúrtörténeti jelentőséggel bírnak. Ebben a **kertgazdasági tájban** olyan tájgazdálkodás fenntartása a cél, amely biztosítja a szőlők, kertek fenntartását az azokhoz kapcsolódó környezetkímélő növénytermesztés, a táj szerves részét képező, tájba illeszkedő prэшázak, épületek fenntartását. Terület-felhasználás tekintetében extenzív, az adottságokhoz nagymértékben alkalmazkodó, kis léptékű, hagyományos funkciókkal terhelhető. A szőlőtelepítésre alkalmas területek szőlőként történő hasznosítását folytatni kell. A kertes és gyümölcsös területhasználatokat javasolt fenntartani, előregedés esetén a gyümölcsfák újratelepítése, az öreg cserfák megtartása, pótlása javasolható.

A településtől déli irányban elterülő elsősorban szántóként hasznosított **mezőgazdasági táj** a település külterületének csekély része. Jelentősége távlatban elhanyagolható, egyrészt mivel adottságai sem túl jók, hosszabb távon ezen területek esetében a szántóterület csökkenéssel számolhatunk.

A nyomvonalas létesítmények (utak, vízfolyások) menti folyosók zöldfelületi fedettségét fenn kell tartani, illetve fejleszteni kell a környező területhasználatok figyelembevételével.

Természetvédelmi javaslatok

A közigazgatási terület természeti értékeinek megőrzését többféle védelmi kategória is szolgálja. Ebből adódóan a különböző védettségi kategóriákkal jelölt területek sok esetben fedik egymást. A településszerkezeti terv tartalmazza a különböző védelem alatt álló területek lehatárolását. A területhasználatkor a természet védelme érdekében a védelem módját meghatározó jogi háttérrel maradéktalanul figyelembe kell venni.

A Natura2000 területek esetében általános természetvédelmi célkitűzés a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhely típusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek

lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, és a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása. A Natura2000 terület területhasználatokat befolyásoló céljait a kezelési terveknek kell tartalmazniuk. Általánosságban elmondható, hogy cél a természetközeli és féltermészetes élőhelyek védelmének biztosítása, a kedvezőtlen hatások kiküszöbölése. Olyan területhasználat, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható. A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárműves) kizárólag a meglévő földutak használhatók. Műút a területen nem létesíthető, gazdasági célú föld és egyéb ásványvagyon kitermelést, új anyagnyerő helyek kialakítását a védett területen belül nem javasoljuk.

A vízfolyások tájba illesztése, a vízminőség védelme érdekében a vízfolyások mentén tájfasítás, gyepesítés, környezetükben természetkímélő gazdálkodás folytatása javasolt.

OTÉK definíciója szerint a fényszennyezés olyan mesterséges zavaró fény, ami a horizont fölé vagy nem kizárólag a megvilágítandó felületre és annak irányába, illetve nem a megfelelő időszakban világít, ezzel káprázást, az égbolt mesterséges fénylését vagy káros élettani és környezeti hatást okoz, beleértve az élővilágra gyakorolt negatív hatásokat is. Szintén az OTÉK 54. §-a szerint az építmények megvilágítását, a köz- és díszvilágítást, a fényreklámot és a hirdető-berendezést úgy kell elhelyezni és kialakítani, hogy a fényhatás fényszennyezést ne okozzon. Ez különösen fontos a védett természeti területek és védett tájak esetében. Ennek alapján javasolt – az OTÉK szerint is – a HÉSZ-ben vagy a TKR-ben a fényszennyezés elkerülését szolgáló szabályozás a LoNNe (Loss of theNight Network) kutatói hálózat ajánlásait alapul véve, az alábbiak szerint:

- El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.
- A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába, – utóbbi esetben nagy távolságra terjed és nem kívánt „mellékhatásként” a természetes tájat is megvilágítja. A fényeknek – még a díszvilágítás esetén is – lefelé kell irányulniuk.
Így például a talajszintbe épített fényvetők telepítésekor gyakorlatilag elérhetetlen az az OTÉK kritérium, hogy ne világítsunk a horizont fölé.
- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen - és amennyire csak lehet - alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fényűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult. –

- Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

Tájvédelmi és tájképvédelmi javaslatok

Rehabilitációra-tájrendezésre szoruló terület a kőbánya. Intézkedni kell a használaton kívül helyezett épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések új funkciójának megállapításáról, illetve ennek hiányában megszüntetésükről, elbontásukról, az érintett területnek a táj jellegéhez igazodó rendezéséről.

A település alatti Czana-dombról országos viszonylatban is kiemelkedő, kultúrtörténeti jelentőséggel is bíró kilátás nyílik a Jakab-hegyre és a Pécsi-medencére, ami jelenleg Cserkút legnagyobb tájképi értéke. A tájképvédelmi övezet kategóriájába tartozó Jakab-hegyi és Cserkúti-dombsori kilátás megőrzése, javítása kiemelt fontosságú. A tájképvédelmi övezet határa a település lakott részére is kiterjed, amelyben lakó, kertgazdasági területhasználatok is előfordulnak, ezért az övezetben új épületek kialakításánál biztosítani kell a tájba illesztést, nem csak az épület paraméterei, (magassága és tömege, tetőformája, építőanyag használat), hanem a tereprendezés és növényesítés során is. Az OTRT lehetővé teszi, hogy az övezet által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzat határozzon meg a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat, az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg. Emellett az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni, és a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

Javasoljuk, a tájba illesztés megítéléséhez alkalmas látványterv készítését, ahol a rálátás és a kilátás szempontjait kell elsősorban vizsgálni, és amely az eredeti terepszintnek megfelelően, a lejtő, és/vagy a területet feltáró, meghatározó irányokból vagy a természetvédelmi szempontból érzékeny területek, pontok felől ábrázolja az épületet, színezve, a szomszédos épületek és a tájképi háttér bemutatásával makett, fotómontázs, vagy digitális 3D megjelenítéssel. A grafikus megjelenítések esetén a nézőpontot a talajon álló ember szemmagasságában kell felvenni. A látványterven meg kell jelennie a környező terepalakulatoknak.

A tervezett épületek kialakítása során figyelemmel kell lenni a terepviszonyokra, elsősorban a hegylábi területeken. A telek lejtése esetén a különböző magassági igényű épületek telepítésével kihasználhatók, az épületek részben a terepbe

süllyeszthetők. Tájképvédelmi okokból az építési telken történő terepalakítás 10 % alatti tereplejtésnél legfeljebb 1,0 m 10-20 % közötti tereplejtésnél legfeljebb 1,5 m 20 %-ot meghaladó tereplejtésnél 2,0 m legyen az eredeti terepszinttől mérten. A kialakításra került részüik 2'-nál meredekebbek ne legyenek. A természetes terepalakulatokat lehetőség szerint meg kell őrizni.

A tájba illesztést elősegítheti a telek be nem építhető részének kiszabályozása. Az ipari, gazdasági területen beültetési kötelezettség szükséges. A tájba illesztés eszköze lehet az építmények takarása a természeti adottságoknak megfelelő, a táji és természeti adottságoknak megfelelő, közepes, vagy nagy lombkoronát növelő lombhullató fajokból és egyéb honos növényekből kialakított növényzav. A tájba illesztés érdekében a környezetrendezéseknek arculati szempontból is összhangban kell lennie a települési arculati kézikönyv (TAK) és településképi rendelet ajánlásaival és előírásaival.

A meglévő szőlő- és kertes területeket fenn kell tartani, művelési ág, illetve területhasználat változtatás csak az adottságoknak megfelelő tájhasználat érdekében javasolt.

Javasoljuk, hogy a vizsgálati munkarészben szereplő egyedi tájértékek bekerüljenek a település értékkataszterébe és védelmüket a HÉSz és/vagy a TKR biztosítsa.

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER FEJLESZTÉSE

Zöldfelületi rendszer elemeinek fejlesztési javaslatai

A zöldfelületi rendszer problémáinak megoldására az alábbiakat javasoljuk:

- A „történeti településmag”, a templom környezete karakterének, zöldfelületi kapcsolatainak további erősítése javasolt, összekapcsolva a mosóház, szabadidőpark, Czana-dombterületével közterület-alakítási terv alapján.
- A település déli részén elhelyezkedő, mintegy 5,5 ha nagyságú zöldterület szabadidőparkká alakításához koncepció- és további szakági tervek készítése, hogy a különböző kezdeményezések, pályázati lehetőségek adta szabadidős és egyéb kulturális elemek ne véletlenszerűen kerüljenek elhelyezésre.
- A játszótér áthelyezése a szabadidőparkba (az előzőekben említett koncepció alapján).
- A temető felmérése és kismértékű fásítása terv alapján.
- Új utak, beépítések létrehozásakor fontos az elválasztó zöldsáv, a sövény vagy a fasor elhelyezésére szolgáló, kellő kiterjedésű terület biztosítása. Ez olyan koncepcionális kérdés, amit elmulasztva évtizedekre ellehetetlenedhet a jótékony utca- vagy védőfásítás.
- Lényeges, hogy az útpályák szerkezeti át- és kialakításánál a fásítási sávval is számoljanak és pl. a közművezetékek elhelyezését úgy oldják meg, hogy az a

fásításnak ne legyen akadálya. Nem a fásítással kell igazodni a közművek elrendezéséhez, hanem a közművek olyan nyomvonalvezetésére van szükség, amely a fásítási sávokat szabadon hagyja.

- Új közművek nyomvonalainak meghatározásánál a meglévő fákat fel kell mérni, és a nyomvonalakat úgy kell kijelölni, hogy a meglévő fásítást ne károsítsa, illetve a jövőbeni fásításokat ne korlátozza, akadályozza.
- Zöldfelületek fejlesztése, átalakítása során tájra jellemző, honos fajok alkalmazandók.
- Kerülni kell a fák gyökerének leburkolását, közterület burkolatának építésénél és felújításánál a fás szárú növény töve körül legalább 2,56 m² víz- és légáteresztő felületet kell hagyni.
- Tájépítész szakági tervezés (utcafásítási terv) a növényállomány kialakításában a településépítészeti terén az Alkotmány utca északi oldalán. Nem elegendő önmagában a fafajok botanikai ismerete, vagy a várostervezés épített és művi elemeihez kötődő szaktudás. A fasor vizsgálat elvégzése rávilágíthat olyan települési érdekre, ami túlmutat esetleg a konkrét fásítási terv készítésén.

Zöldfelületi ellátottság alakulása

A zöldterületek mennyisége és minősége a társadalom jóléti állapotát, a környezet milyenségét jelzik. A zöldfelületek mennyiségét illetően elmondható, hogy a belterületen alapvetően magas a zöldfelület-arány, külterületen túlnyomó részt erdő- és kertgazdasági területek találhatók, a mezőgazdasági területek aránya alacsony. A meglévő, és még fejleszthető és fejlesztendő közösségi célú zöldfelületi elemek elegendő zöldfelületi ellátottságot biztosítanak a településnek. Ezeken a területeken a pihenés, és a testedzés, rekreáció megoldható, újabb zöldfelületi elem létesítése nem indokolt, viszont fenn kell tartani ezen területeken a biológiailag aktív felületek mennyiségét.

Zöldfelületek ökológiai szerepének erősítésére vonatkozó javaslatok

A belterületen az ökológiai szerepet az erősíti legjobban, ha a zöldterületek megfelelő minőségben való fenntartása folyamatosan biztosítva van. Új telkek kialakításánál ösztönözni kell az építetőt, hogy 3 szintű (gyep, cserje, lombkorona) zöldfelületet alakítson ki. Megfelelően kialakított, kisebb zöldfelületek hálózataival a mikrokörnyezet minősége javítható. Új fásítás, zöldfelület létesítésekor figyelemmel kell lenni a természetföldrajzi adottságokra, az egyes fajok növekedési igényére (telepítési távolság), az egészségügyi szempontból kedvezőtlen fajok kerülésére, hogy a telepítésre kerülő zöldfelületi elemek hosszú távon szolgálják a települést.

Zöldfelületek felújításakor, létesítésekor az ún. „Green City” elvek és megoldások alkalmazása, azaz:

- a csapadékvizek visszatartása természetes és művi technikákkal (növényzet, lombos fák telepítése, záportározók, szikkasztók építése stb.), a vizek bejuttatása a talajba és a növények számára a víz elérhetőségének biztosítása (kevés burkolt felület, vízáteresztő burkolatok használata),
- az építkezés közben kitermelt al- és feltalaj helyben tartása, helyben hasznosítása, minimális talajbolygatás, természetes talajjavító adalékok használata, víz számára áthatolhatatlan burkolatok minimalizálása,
- a növényzet mennyiségi és minőségi fejlesztése a terület környezeti és szociális problémáinak figyelembevételével, koros fák alkalmazásának előtérbe helyezése, programspecifikus faméret, ökológiailag adekvát növényhasználat (honos fajokra alapozott települési társulások kialakítása), a zöldfelületi rendszer tudatos gazdagítása,
- a növénynek, mint tájépítészeti és építészeti anyagnak a fenntarthatóság jegyében való tervezése és használata, csökkentett fenntartási igényre való tervezés, helyi anyagok használata,
- zöldtetők, zöldfalak, növényi árnyékolók szigetelő és szélterelő hatásának kihasználása, alacsony gondozási igényre való tervezés, energiatudatos működtetés (mozgásérzékelő világítás, időzített elektromos berendezések használata stb.).

4.2.6. Épített környezet és kulturális örökség

A módosítás célja a Község számára a településfejlesztési koncepcióban megfogalmazottakhoz illeszkedő, a hatályos jogszabályoknak megfelelő korszerű településrendezési eszközök kidolgozása.

A környezet védelmének általános szabályáról szóló 1995. évi törvény 24-27. § szerint összefoglalóan a következők rögzíthetők:

- A módosítással érintett területek fejlesztése a települési környezet minőségén javít
- megakadályozza a területek állag és környezetminősége és a klimatikus viszonyok további romlását.
- A település településrendezési eszközei a környezet terhelhetősége és a településrészek rendeltetése alapján övezeteket határoznak meg.
- A fejlesztési területeken a jelenleg folytatott és a tervezett tevékenységek sem igénylik jelen ismeretek szerint védőterület kialakítását, azonban a szabályozási elemekkel optimalizálni kívánja az Önkormányzat a környezethasználatot.
- A felülvizsgált településrendezési eszközök realizálódása esetén is meghatározott a zöldterületi követelmény rendszer.
- A környezeti értékelés szempontjai a tervezés során maximálisan figyelembe lettek véve.

6. JAVASLAT A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEKRE, MONITORIZÁLÁSRA

A településrendezési eszközök módosítása során a környezeti értékelés a terület-felhasználási kérdéseket és az építési tevékenység feltételrendszerét tisztázza.

A településrendezési tervekhez kapcsolódó, azokkal összhangban, lehetőleg az elfogadásával egy időben szükségszerű olyan önkormányzati intézkedések fogantatása, melyek kezelik a településen meglévő, esetleg bekövetkező környezeti konfliktusokat és szabályozzák a lakosság együttélési szabályait, valamint a kötelezően igénybeveendő közszolgáltatásokat.

Cserkút község számára a következő kapcsolódó intézkedésekre teszünk javaslatot:

A település környezetvédelmi programjának kidolgozása.

A települési hulladékgazdálkodási tervek korszerűsítése a kistérségi lehetőségek és a regionális rendszer működési keretei szerint. A korszerűsített hulladékgazdálkodási tervek szerint a hulladékgazdálkodást érintő helyi rendeletek módosítása (köztisztasági, közszolgáltatási stb.), aktualizálása a hatályos jogszabályoknak megfelelően.

A csapadékvíz-elvezető rendszerek hidraulikai felülvizsgálata, átereszek kiváltása, összehangolása, az 5%-ot meghaladó lejtésű árokszakaszok burkolása szükséges, melyhez átfogó vízrendezési és víz-kárelhárítási terv készítését javasoljuk.

A levegőminőség megőrzése, az irritáló bűz és szaghatás elkerülése érdekében javasolt a tűzgyújtásra vonatkozó helyi rendelet alkotása, korszerűsítése is.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének további romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

A település lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

7. ÖSSZEFOGLALÁS

Cserkút község településrendezési eszközeinek 2019. évi felülvizsgálatához elkészítettük a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészhez szükséges környezeti értékelést.

A környezeti hatások értékelését a meglévő, a települési környezet minőségét, állapotát befolyásoló környezethasználatok feltárásával, elemzésével kezdtük.

Célirányosan rögzítettük környezeti elemenként, szakterületenként a követelményeket, elvárásokat, melyek a környezethasználat minősítésén túl a szabályozási terv kialakítását és a helyi építési szabályzat kereteit határozták meg.

Összegeztük a területfejlesztés, területrendezés várható hatását, a fejlesztési irányt. Ellenőriztük a védőterületek és védősávok betarthatóságát.

Javaslatot adtunk a kedvező klimatikus viszonyok megőrzésére, javítására, különösen a levegőminőség védelme és a zöldfelületi rendszer, illetve a természeti környezet vonatkozásában.

Külön javaslatot adtunk a településrendezési eszközökhöz kapcsolódó egyéb önkormányzati intézkedésekre, melyek a települési környezetminőség javítását eredményezhetik.

A helyi építési szabályzathoz korszerűsítésre tettünk javaslatot.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Cserkút településrendezési eszközeinek 2019. évi felülvizsgálata segíti a település fenntartható fejlődését, a kedvező környezeti helyzetének megtartását és hosszútávon biztosíthatja a környezet védelmét.

A településrendezési eszközök felülvizsgálata nem veszélyezteti a környezeti elemeket.

